

Yrittäjän opas - Tavarakaupan arvonlisäverotus ja tilinpäätös mikroyrityksessä

Ristiniemi Salla

Tekijä(t)	
Salla Ristiniemi	
Koulutusohjelma	
Liiketalouden koulutusohjelma	
Raportin/Opinnäytetyön nimi	Sivu- ja liitesivumäärä
Yrittäjän opas - Tavarakaupan arvonlisäverotus ja tilinpäätös mikroyrityksessä	38 + 54
<p>Moni voi nähdä kirjanpidon vain pakollisena pahana, mutta todellisuudessa kirjanpito on tärkeä osa yrityksen päätöksentekoa ja liiketoiminnan ohjaamista. Kirjanpitolain uudistuksen myötä pien- ja mikroyrityksen tilinpäätökseen annettiin hallinnollisia helpotuksia. Arvonlisäverolainsäädäntö taas koetaan vaikeasti tulkittavaksi ja se uudistuu jatkuvasti.</p> <p>Tämä opinnäytetyö on toteutettu toimeksiantona vaatteiden verkkokauppaa harjoittavalle mikroyritykselle Lawless Apparel Oy:lle. Opinnäytetyö on toteutettu toiminnallisena työnä ja se tuloksena on tuotettu opas yrittäjälle tavarakaupan arvonlisäverotukseen ja tilinpäätökseen mikroyrityksessä.</p> <p>Opinnäytetyön viitekehys koostuu tavarakaupan arvonlisäverotuksen eri tilanteista ja arvonlisäveron ilmoittamisesta sekä mikroyrityksen tilinpäätöksen laatimisesta. Oppaan sisältö perustuu opinnäytetyön viitekehykseen, joka rakentuu lainsäädännöstä, viranomaisen ohjeista ja lähdekirjallisuudesta.</p> <p>Oppaaseen on saatu käytännönläheisyyttä omista kokemuksistani kirjanpitäjänä ja lähdekirjallisuuden tulkinnoista. Opas on tarkoitettu tukemaan yrittäjää lakisääteisissä ilmoituksissa ja syventämään osaamista.</p> <p>Tavoitteena on luoda helppolukuinen, selkeä opas, jossa esimerkkien avulla autetaan yrittäjää sisäistämään paremmin tavarakaupan arvonlisäverotuksen eri tilanteet ja tilinpäätösprosessi. Opas on rajattu koskemaan vain tavarakaupan arvonlisäverotusta ja mikroyrityksen tilinpäätöstä.</p> <p>Oppaan toteuttamisprosessi alkoi helmikuussa 2019 oppaan suunnittelulla toimeksiantajan kanssa. Oppaan toteuttamisprosessi koostui oppaan sisällön, rakenteen ja ulkoasun suunnittelusta toimeksiantajan kanssa, oppaan toteuttamisesta ja sen esittämisestä toimeksiantajalle. Opas esitettiin toimeksiantajalle huhtikuussa 2019 ja opinnäytetyö valmistui kokonaisuudessaan toukokuussa 2019.</p>	
Asiasanat	
Mikroyritys, arvonlisäverotus, tilinpäätös, opas	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Tavoitteet ja rajausta.....	1
1.2	Opinnäytetyön rakenne	2
2	Tavarakaupan arvonlisäverotus ja arvonlisäveron ilmoittaminen	3
2.1	Arvonlisävero ja verovelvollisuus	3
2.2	Tavaroiden kansainvälisen kaupan arvonlisäverotus.....	5
2.2.1	Arvonlisäverotus EU-tavaramyynnissä	6
2.2.2	Arvonlisäverotus EU-tavaraostoissa.....	6
2.2.3	Vientikaupan arvonlisäverotus.....	7
2.2.4	Maahantuonnin arvonlisäverotus.....	8
2.3	Arvonlisäveron ilmoittaminen	8
3	Mikroyrityksen tilinpäätös	10
3.1	Tilinpäätöksen laatiminen.....	10
3.2	Tuloslaskelman laatiminen.....	11
3.3	Taseen laatiminen.....	14
3.3.1	Vastaavaa	15
3.3.2	Vastattavaa	17
3.4	Mikroyrityksen liitetiedot	19
3.5	Verotettavan tulon laskeminen ja veroilmoitus	20
3.6	Tilinpäätöksen rekisteröiminen.....	20
4	Oppaan prosessivaiheiden kuvaus.....	22
4.1	Oppaan suunnittelu	23
4.2	Oppaan tuottaminen	24
4.3	Valmiin oppaan esittely ja kehitysehdotukset	29
5	Pohdinta.....	31
5.1	Työn luotettavuuden ja oman oppimisen arviointi.....	31
5.2	Johtopäätökset.....	33
	Lähteet	34
	Liitteet.....	39
	Liite 1. Pienyrityksen kululajikohtainen tuloslaskelma	39
	Liite 2. Pienyrityksen toimintokohtainen tuloslaskelma	40
	Liite 3. Pienyrityksen tasekaava	41
	Liite 4. Lyhenneluettelo	43
	Liite 5. Arvonlisäverotus ja tilinpäätös mikroyrityksessä – Yrittäjän opas	44

1 Johdanto

Arvonlisäverotusta on sovellettu Suomessa jo yli 20 vuotta, ja merkittäviä muutoksiakin läpikäynyt arvonlisäverolaki on vaikeaselkoinen ja osittain tulkinnanvarainen (Äärilä, Nyrhinen, Hyttinen & Lamppu 2017, 5). Pien- ja mikroyrityksien tilinpäätösvaatimukset uudistuvat vuoden 2016 alusta lähtien tuoden mukanaan hallinnollisia helpotuksia, mutta myös uusia tulkintaerimielisyyksiä (Lilja & Rönkkö 2018). Kirjanpidolliset virheet voivat haitata yrityksen kasvua tai jopa saattaa liiketoiminnan vaaraan (Rumpu 2018). Kirjanpito saattaa joillekin olla vain pakollinen paha, mutta se on paitsi laissa määriteltyä, myös tärkeää yrityksen päätöksenteon ja liiketoiminnan ohjaamisen kannalta (eTasku 2017).

Kirjanpitolain uudistuksen myötä annettiin asetus pien- ja mikroyrityksen tilinpäätöksessä annettavista tiedoista. Mikroyrityksellä tarkoitetaan kirjanpitolain (30.12.1997/1336) 1 luvun 4b §:n mukaan yritystä, jolla sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella ylittyy enintään yksi seuraavista kolmesta raja-arvosta tilinpäätöspäivänä: taseen loppusumma 350 000 euroa, liikevaihto 700 000 euroa ja tilikauden aikana palveluksessa keskimäärin 10 henkilöä. Myös arvonlisäverolaissa on annettu helpotuksia vähäistä toimintaa harjoittaville verovelvollisille.

Arvonlisäverotuksessa verovelvollisen harjoittama myynti jaetaan kotimaan myyntiin, myyntiin toiseen Euroopan unionin maahan ja myyntiin Euroopan unionin ulkopuolelle (Äärilä, Nyrhinen, Hyttinen & Lamppu 2017, 455). Arvonlisäverolain 1 luvun 1 a § mukaan Jäsenvaltiolla ja Yhteisöllä tarkoitetaan Euroopan yhteisöjen lainsäädännön mukaista jäsenvaltion ja yhteisön arvonlisäveroaluetta. Euroopan unionin ulkopuolisia maita kutsutaan myös kolmansiksi maiksi.

Opinnäytetyön toimeksiantaja on Lawless Apparel Oy. Yritys on perustettu 2016, ja sen päätoimialana on verkkokauppa. Lawless Apparel Oy tuo tekstiilejä ulkomailta ja painattaa ne Suomessa. Tällä hetkellä toiminta on pienimuotoista ja yrittäjät hoitavat kirjanpitoa itse. Heillä on aikaisempaa kokemusta ja alan koulutusta kirjanpidosta.

1.1 Tavoitteet ja rajaus

Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa opas Lawless Apparel Oy:lle mikroyrityksen arvonlisäverotukseen ja tilinpäätökseen. Yrittäjillä oli perustiedot kirjanpidosta, verotuksesta ja tilinpäätöksestä, mutta he kokivat tiedot etsimisen, löytämisen ja tulkitsemisen hankalaksi. Verkossa oli tarjolla paljon tietoa, osa siitä jo vanhentunutta tai vaikeasti ymmärrettävää. Näistä lähtökohdista tavoitteena on luoda helppolukuinen, selkeä opas, jossa esimerkkien avulla autetaan yrittäjää sisäistämään paremmin tavarakaupan arvonlisäverotuksen eri tilanteet ja tilinpäätösprosessi.

Opas on rajattu mikroyrityksen toimintaan. Arvonlisäverotuksen puolesta tarkastellaan tavara kauppaa, ja esiin on nostettu vähäistä liiketoimintaa tai mikroyritystä erikseen koskevat säädökset. Tilinpäätöksen osalta keskitytään mikroyritystä koskeviin säädöksiin ja käydään läpi tarkemmin toimeksiantajan liiketoimintaan läheisimmin liittyvät erät.

Taloushallinnon ala kehittyy jatkuvasti, ja opinnäytetyön tuottaminen kehittää myös omaa ammatillista osaamistani. Kirjanpidon manuaalinen työ vähenee, ja kirjanpitäjän rooli muuttuu enemmän konsultoimiseksi ja asiakkaan neuvonantajaksi. Oppaan sisältämää tietoa arvonlisäverotuksesta voivat hyödyntää myös muut mikroyritykset, jotka harjoittavat tavarakauppaa. Tilinpäätösosio koskee kaikkia mikrokokoisia osakeyhtiöitä.

1.2 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyö koostuu tietoperustasta (2,3), prosessivaiheiden kuvauksesta (4), pohdinnasta (5) sekä valmiista oppaasta. Valmis opas on liitetty opinnäytetyön loppuun. Viitekehys muodostuu kahdesta eri osasta, jossa käsitellään tavarakaupan arvonlisäverotusta sekä mikroyrityksen tilinpäätöstä. Viitekehyksen ensimmäisessä osassa käsitellään tavarakaupan arvonlisäverotuksen perusteita, eri tilanteita sekä arvonlisäveron ilmoittamista. Mikroyrityksen näkökulma on otettu huomioon tuomalla esiin erilaisia helpotuksia lainsäädännössä pienille verovelvollisille. Toisessa osassa käsitellään tilinpäätöksen periaatteita ja käydään läpi mikroyrityksen tilinpäätöksen keskeinen sisältö sekä tilinpäätöksen rekisteröiminen.

Empiirinen osuus koostuu oppaan prosessivaiheiden kuvauksesta, jossa käsitellään oppaan suunnittelu, toteuttaminen ja valmiin oppaan arviointi. Osuus käsittelee oppaan suunnitteluvaiheen, rakenteen, sisällön, ulkoasun sekä valmiin oppaan esittämisen toimeksiantajalle ja sisältää perustelut valintoihin prosessin eri vaiheissa. Viimeisenä osana on pohdinta, jossa arvioidaan työn luotettavuutta ja käytännön hyödynnettävyyttä. Viimeisessä osuudessa arvioidaan lisäksi omaa oppimistani prosessin aikana ja käsitellään opinnäytetyöprosessin aikana syntyneitä johtopäätöksiä. Opinnäytetyön loppuun on liitetty tilinpäätökseen liittyvät tuloslaskelmat ja tasekaava, lyhenneluettelo käytetyistä laeista ja yrittäjän opas tavarakaupan arvonlisäverotukseen ja tilinpäätökseen mikroyrityksessä.

2 Tavarakaupan arvonlisäverotus ja arvonlisäveron ilmoittaminen

Arvonlisävero on kulutusvero, joka lisätään tavarahan tai palvelun hintaan. Se ei jää yrityksille, vaan tilitetään valtiolle. (Verohallinto 5.12.2017, 3.) Tavaralla tarkoitetaan arvonlisäverolain 17 § mukaan aineellista esinettä sekä sähköä, kaasua, lämpö- ja jäähdytysenergiaa ja muuta niihin verrattavaa energiahyödykettä. Palvelulla tarkoitetaan kaikkea muuta, mitä voidaan myydä liiketoiminnan muodossa. Tavara- ja palvelukaupan arvonlisäverotussäädökset eroavat toisistaan, ja tässä luvussa keskitytään vain tavarakaupan arvonlisäverotukseen, tavarakaupan eri tilanteisiin toimeksiantajan näkökulmasta ja arvonlisäveron ilmoittamiseen.

2.1 Arvonlisävero ja verovelvollisuus

Arvonlisävero on yleinen kulutusvero, jota tavaroiden ja palveluiden kulutuksesta. Arvonlisävero on välillinen vero. Veroa eivät tilitä veroa valtiolle, vaan veron tilittävät hyödykkeitä myyvät yritykset, jotka lisäävät arvonlisäveron myyntihintoihinsa. Veron maksajia ovat lopulliset kuluttajat. Veroa maksetaan kaikissa vaihdannan vaiheissa, mutta kertaantuminen on estetty yritysten vähennysoikeuden avulla. (Äärilä, Nyrhinen, Hyttinen & Lamppu 2017, 31.) Arvonlisäverotusta Suomessa säätelee arvonlisäverolaki (30.12.1993/1501).

Arvonlisäverolain (myöhemmin AVL) 1 lukuun sisältyvät säännökset aineellisesta ja alueellisesta soveltamisalasta. Arvonlisäveroa suoritetaan valtiolle liiketoiminnan muodossa Suomessa tapahtuvasta tavarahan ja palvelun myynnistä, Suomessa tapahtuvasta tavarahan maahantuonnista, Suomessa tapahtuvasta tavarahan yhteisöhankinnasta sekä Suomessa tapahtuvasta tavarahan siirrosta varastointimenettelyssä (AVL 1 §). Lakia sovelletaan alueperiaatteen mukaisesti Suomessa tapahtuviin tavaroiden ja palveluiden myynteihin. Määränpäämaaperiaatteen mukaisesti myynti verotetaan siinä maassa, jossa se kulutetaan. (Juanto, Punavaara & Saukko 2018, 18.) Arvonlisäverolain 5 luvun myyntimaasäännöksissä määritellään, milloin myynnin katsotaan tapahtuneen Suomessa. Arvonlisäverolain 63 § tavarahan myynnin yleissäännöksen mukaan tavara on myyty Suomessa, jos tavara on täällä, kun se luovutetaan ostajalle.

Velvollinen suorittamaan arvonlisäveroa on pääsääntöisesti myyjä. Ostaja on verovelvollinen, mikäli kyseessä on käännetty verovelvollisuus tai yhteisöhankinta. (AVL 2 §, 2b §) Käännetyn verovelvollisuuden tilanteita ovat mm. rakentamispalvelun osto sekä romun ja jätteen osto, jos ostaja on arvonlisäverovelvollisten rekisteriin merkitty (AVL 8b § - 8c §). Verovelvollinen saa arvonlisäverolain 102 §:n mukaan vähentää verollista liiketoimintaa

varten toiselta verovelvolliselta ostamastaan tavarasta tai palvelusta, maahan tuomastaan tavarasta tai tekemästään yhteisöhankinnasta suoritettavan veron.

Veron kertaantuminen arvonlisäverojärjestelmässä estetään vähennysoikeuden avulla (Juanto, Punavaara & Saukko 2018, 223). Arvonlisäverolain 102 §:n mukaan Verovelvollinen saa vähentää verollista liiketoimintaa varten toiselta verovelvolliselta ostamastaan tavarasta tai palvelusta suoritettavan veron. Tulkinnallisia tilanteita voi syntyä siitä, kenellä on vähennysoikeus ja kenelle kulu kuuluu. Vähennysoikeuden rajoitukset koskevat käytännössä henkilökunnan yksityiskulutukseen ja edustustarkoitukseen käytettyjä hyödykkeitä. (Juanto, Punavaara & Saukko 2018, 223 – 225.) Arvonlisäverolain 114 §:ssä on lueteltu hankintoja, joista arvonlisäveroa ei saa vähentää, esimerkiksi edustuskulut tai henkilökunnan asuntona käytettävään kiinteistöön liittyvät tavarat ja palvelut.

Arvonlisävero on oma-aloitteinen vero, jota Verohallinto ei määrää erikseen, vaan verovelvollinen itse laskee, ilmoittaa ja maksaa (Verohallinto 2019a). Verokausi määräytyy yrityksen liikevaihdon mukaan. Jos yrityksen liikevaihto on 0 – 30 000 euroa, verokausi on verovelvollisen oman valinnan mukaan kuukausi, neljännesvuosi tai kalenterivuosi. (Verohallinto 2019d.) Yleinen arvonlisäveron määräpäivä on kuukausimenettelyssä verokautta toisena seuraavan kuukauden 12. päivä, mutta vuosimenettelyssä määräpäivä on poikkeuksellisesti seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä (Verohallinto 2019e).

Yleensä arvonlisävero tilitetään suoriteperusteisesti, eli arvonlisävero tilitetään kun tavara toimitettu tai palvelu myyty, riippumatta hyödykkeen maksupäivästä. Vuoden 2017 alusta lähtien pienyritykset ovat voineet tilittää arvonlisäveron myös maksuperusteisesti. Jos arvonlisävero tilitetään maksuperusteisesti, myynneistä suoritettava ja ostoista vähennettävän arvonlisävero kohdistetaan kuukaudelle, jolloin yritys saa maksun myynnistään tai se itse maksaa ostamansa tavarat tai palvelut. Maksuperusteista arvonlisäveroa voidaan soveltaa vain Suomessa tapahtuvaan kauppaan. (Verohallinto 2016.)

Myyjä ei ole arvonlisäverovelvollinen, jos tilikauden liikevaihto on enintään 10 000 euroa, ellei häntä ole oman ilmoituksensa perusteella merkitty verovelvolliseksi (AVL 3 §). Jos myyjä on vapaaehtoisesti verovelvollinen ja liikevaihto on enintään 10 000 €, verovelvollinen saa huojennuksena koko tilikaudelta tilittävän veron. Jos liikevaihto ylittää 10 000 €, saa tilikaudelta tilittävästä verosta huojennuksen, jonka suuruus määräytyy kaavan mukaan (kuvio 1). Liikevaihtoon luetaan huojennusta laskettaessa vain huojennukseen oikeuttava liikevaihto, joka määritellään Verohallinnon ohjeessa *Arvonlisäveron alaraja-huojennus* (2019c). Verolla tarkoitetaan huojennukseen oikeuttavaa arvonlisäveroa, johon

lasketaan myynnistä suoritettavien arvonlisäverojen ja ostosta vähennettävien arvonlisäverojen erotus. (Verohallinto 2019c.)

$$Vero - \frac{(liikevaihto - 10\,000) * vero}{20\,000}$$

Kuvio 1. Alarajahuojennuksen kaava (Verohallinto 2019c)

Huojennusta ei sovelleta, mikäli laskukaavan (kuvio 1) mukainen huojennus on negatiivinen tai tilikaudelta tilitettävä vero on negatiivinen. Huojennusta ei myöskään saa yhteisö-hankinnan tai maahantuonnin perusteella suoritettavasta verosta. (AVL §149a.)

Oman käytön verotusta sovelletaan, mikäli tavara on alun perin hankittu vähennykseen oikeuttavaan käyttöön, mutta on myöhemmin siirretty vähennykseen oikeuttamattomaan käyttöön. Mikäli vero on jo vähennetty, vähennetty vero täytyy oikaista. Veron perusteena on tavarán ostohinta ja suoritettava veron määrä on vähennetyn veron määrä. (Äärilä, Nyrhinen, Hyttinen & Lamppu 2017, 433-434.)

2.2 Tavaroiden kansainvälisen kaupan arvonlisäverotus

Kansainvälisessä tavarakaupassa verovelvollisen harjoittama tavaroiden myynti on verotonta. Myynti suuntautuu joko yhteisömyyntinä toiseen Euroopan unionin maahan tai sen ulkopuolelle. (Äärilä, Nyrhinen, Hyttinen & Lamppu 2017, 455). Suomi on yksi Euroopan unionin eli EU:n jäsenvaltioista, ja kuuluu EU:n sisämarkkina-alueeseen. Tällä alueella sovelletaan kotimaan ja kolmansiin maihin tapahtuvasta kaupasta eroavia säännöksiä. (Koponen 2018, 123.) Arvonlisäverolain 1a § mukaan jäsenvaltiolla ja Yhteisöllä tarkoitetaan Euroopan yhteisöjen lainsäädännön mukaista jäsenvaltion ja yhteisön arvonlisäveroaluetta. Näissä yhteisömaissa sovellettavien periaatteiden mukaan jokaisella jäsenvaltiolla on verotusoikeus alueella suoritettaviin liiketapahtumiin riippumatta liiketoimen suorittajan kansalaisuudesta (Äärilä, Nyrhinen, Hyttinen & Lamppu 2017, 456).

Kansainvälisestä kauppaa harjoittavan yrityksen on selvitettävä, mikä sen tekemien liiketoimien arvonlisäverokohtelu on. Tässä tapauksessa ratkaisevassa asemassa ovat *myyntimaasäännökset*, jotka määrittävät, onko tavarán tai palvelun myynti tai hankinta tehty Suomessa eli millä valtiolla on oikeus verottaa myynti. (Verohallinto 2017a.)

Yhteisökaupan peruseriaatteita ovat *määränpäämaaperiaate* sekä *alkuperämaaperiaate*. Määränpäämaaperiaatteen mukaan vero tilitetään siihen EU-maahan, johon tavara kulje-

tetaan. Tätä periaatetta sovelletaan pääsääntöisesti vain verovelvollisten väliseen kauppaan. Myynti on verotonta, kun tavarat toimitetaan toiseen EU-maahan ja ostaja toisesta EU-maasta maksaa hankinnasta verot omaan maahansa. Alkuperämaaperiaatetta noudatetaan lähinnä silloin, kun ostaja toisesta EU-maasta ei ole verovelvollinen, jolloin myyjä on velvollinen tilittämään veron. (Äärilä, Nyrhinen, Hyttinen & Lamppu 2017, 484.)

2.2.1 Arvonlisäverotus EU-tavaramyynnissä

Tavaroiden myyntiä ja hankintaa EU-maiden välillä alv-velvollisten kesken kutsutaan yhteisökaupaksi. Yhteisökaupassa tavarat myynti on pääosin verotonta, mutta edellytyksenä on, että tavara kuljetetaan Suomesta toiseen EU-maahan ja ostaja on alv-velvollinen toisessa EU-maassa. (Verohallinto 2017a.) Ostajalle kuljetettava tavara on myyty Suomessa, jos tavara on täällä myyjän tai jonkun muun aloittaessa kuljetuksen. Tavara on myyty Suomessa silloinkin, kun tavara on Yhteisön ulkopuolella kuljetuksen alkaessa, jos myyjä tuo sen Suomeen myyntiä varten. (AVL 63 §) Jos tavara on myyntimaasäännösten mukaan myyty muualla kuin Suomessa, ei myyntiä voi käsitellä yhteisömyyntinä. Tässä tapauksessa myynti on tapahtunut ulkomailla, eikä tästä synny elinkeinonharjoittajalle arvonlisäverovelvollisuutta. (Juanto, Punavaara & Saukko 2018, 143.)

Kuluttajalle tapahtuva tavarat myynti EU:n sisämarkkina-alueella verotetaan pääsääntöisesti tavarat myyntimaassa alkuperämaaperiaatteen mukaisesti. Poikkeus tähän on ns. kaukomyynti, eli myynti, jossa myyjä huolehtii tavarat kuljettamisesta määränpäämaahan yksityishenkilölle. Tätä myyntiä koskee arvonlisäverolain kaukomyyntisäännös, jonka mukaan myynti verotetaan kuljetuksen määränpäämaassa vasta, jos myynnin määrä ylittää kyseisen maan asettaman raja-arvon. Alarajan ylittävä myynti verotetaan määränpäämaassa, joten myyjän on rekisteröidyttävä alv-velvolliseksi kuljetuksen päättymisvaltiossa suorittaakseen veron. (Verohallinto 2013.)

2.2.2 Arvonlisäverotus EU-tavaraostoissa

Arvonlisäverolain 26 a § mukaan tavarat yhteisöhankinnalla tarkoitetaan irtaimen esineen omistusoikeuden vastikkeellista hankintaa, jos myyjä, ostaja tai joku muu heidän puolestaan kuljettaa esineen ostajalle EU-maasta toiseen. Verovelvollinen saa vähentää tekevästään yhteisöhankinnasta suoritettavan veron, jos hyödyke on hankittu verollista liiketoimintaa varten (AVL 102 §). Verottomuuden edellytyksenä on, että molemmat ovat rekisteröityneet arvonlisäverovelvollisiksi eri EU-maissa (Verohallinto 2017a).

Arvonlisäveroa suoritetaan valtiolle Suomessa tapahtuvasta tavarankuljetuksesta (AVL 1 §). Pääsääntöisesti yhteiskuljetus on tehty Suomessa, jos ostajalle kuljetettava tavara on täällä kuljetuksen päättyessä (AVL 63 e §).

2.2.3 Vientikaupan arvonlisäverotus

Kun tavara toimitetaan EU-alueen ulkopuolelle, on kyseessä vienti. Vientikauppa on säädetty verottomaksi, ja arvonlisäverolaki sisältää säädökset kaikista tilanteista, joissa veroa ei suoriteta viennistä. Verottomuus siis edellyttää erillistä arvonlisäverolain säännöstä. Vientikaupan säännökset koskevat vain tavarakauppaa, ei palvelujen myyntiä ulkomaille. Jotta myynti voidaan käsitellä vientinä, on myyjän aina liitettävä kirjanpitoonsa selvitys tavarankuljetuksesta EU:n ulkopuolelle. Yleisin hyväksytty selvitys on tullin poistumisvahvistettu luovutuspäätös. Jos selvitys puuttuu, kauppa käsitellään kotimaan arvonlisäverosäännösten mukaisesti. Kaikki vienti tulee ilmoittaa tullille ennen tavarankuljetusta. (Verohallinto 25.11.2015.)

Arvonlisäverolain 70 §:ssä on lueteltu tapaukset, jolloin kyseessä on veroton myynti EU:n ulkopuolelle. Verottomia myyntejä ovat esimerkiksi tavarankuljetus, kun myyjä tai joku muu hänen toimeksiannostaan kuljettaa tavarankuljetus Yhteisön ulkopuolelle (AVL 70 § 1 mom.). Tässä tilanteessa myynti on verotonta riippumatta siitä, onko ostaja yksityishenkilö vai yritys tai mihin maahan tämä on sijoittautunut. (Äärilä, Nyrhinen, Hyttinen & Lamppu 2017, 458).

Verotonta on myös tavarankuljetus, kun itsenäinen kuljetusliike kuljettaa tavarankuljetus ostajan toimeksiannosta suoraan Yhteisön ulkopuolelle (AVL 70 § 1 mom.). Tässäkin tapauksessa myynti on verotonta riippumatta siitä, onko ostaja yksityishenkilö vai yritys. Oleellista on, että tavara kuljetetaan suoraan EU:n ulkopuolelle myyjän toimipaikasta. (Äärilä, Nyrhinen, Hyttinen & Lamppu 2017, 459.)

Veroa ei suoriteta tavarankuljetuksesta ulkomaiselle elinkeinonharjoittajalle, joka ei ole Suomessa verovelvollinen ja joka noutaa tavarankuljetus maasta viedäkseen sen välittömästi Yhteisön ulkopuolelle käyttämättä sitä täällä (AVL 70 § 1 mom.). Tässä tapauksessa ostaja ei käytä kuljetusyhtiötä, vaan hakee tavarankuljetus itse. Myynti on verotonta siis vain, jos ostaja on elinkeinonharjoittaja, ei yksityishenkilö. (Äärilä, Nyrhinen, Hyttinen & Lamppu 2017, 460.)

Vienti on ilmoitettava tullille. Itse vienti-ilmoitusmenettely on sähköinen. Vienti-ilmoitus tulee lähettää tulliin hyvissä ajoin ennen vientilähtöä. Tulli lähettää myyjälle luovutuspäätöksen sekä viennin saateasiakirjan EAD (Export Accompanying Document).

Kun tavarán poistumispaikan tulli toteaa tavarán lähteneen EU-alueelta, saa myyjä poistumisvahvistetun luovutuspäätöksen. (Äärilä, Nyrhinen, Hyttinen & Lamppu 2017, 456 – 457).

2.2.4 Maahantuonnin arvonlisäverotus

Tavarán maahantuonnin verotusta säädellään arvonlisäverolain 9 luvussa, jonka 86 §:n mukaan tavarán maahantuonnilla tarkoitetaan tavarán tuontia Yhteisöön. Maahantuonti on verollinen tapahtuma ja arvonlisäveroa suoritetaan valtiolle Suomessa tapahtuvasta tavarán maahantuonnista (AVL 1 §). Tavarán maahantuonti tapahtuu Suomessa, jos tavara on täällä, kun se tuodaan EU-maahan eli suoraan Suomeen EU:n ulkopuolelta. Maahantuonti on tapahtunut Suomessa myös, jos tuonti Suomeen tapahtuu EU:n tullialueelta mutta veroalueen ulkopuolelta, esimerkiksi Kanariansaarilta, tai jos tuonti Suomeen tapahtuu toisen EU-maan kautta, mutta tavaraa ei ole tarvinnut tullata maassa, jonka alueelle se on ensiksi saapunut. (Äärilä, Nyrhinen, Hyttinen & Lamppu 2017, 471.) Verottomista tuontitapahtumista on säädetty arvonlisäverolaissa erikseen.

Kun tavaraa tuodaan EU:n ulkopuolelta Suomeen, Tullille on annettava tavarasta tuonti-ilmoitus (Verohallinto 2017c). Vuoden 2018 alusta lähtien tuonnin arvonlisäverotus siirtyi tullilta Verohallinnolle koskien niitä maahantuojia, jotka on merkitty arvonlisäverovelvollisten rekisteriin. Yritykset voivat siis hoitaa kaikki arvonlisäverotukseen liittyvät asiansa yhdellä menettelyllä. (Koponen 2018, 13.)

Maahantuojia laskee arvonlisävero oma-aloitteisesti ja ilmoittaa sekä maksaa sen Verohallinnolle. (Verohallinto 2017c.) Maahantuonnin veron saa selville, kun maahantuonnin arvonlisäveron perusteen kertoo tavaraa sovellettavalla verokannalla (Verohallinto 2019d.) Maahantuonnin arvonlisäveron peruste perustuu pääasiassa tullin määrittämään tullausarvoon, jonka tulli on vahvistanut tullauspäätöksessä (Verohallinto 4.7.2018). Tällä hetkellä EU:n ulkopuolelta tuotavista alle 22 euron arvoisista lähetyksistä ei tarvitse maksaa arvonlisäveroa, mutta pienten tavaroiden arvonlisäverovapaus poistuu vuoden 2021 alussa (KPMG 2017).

2.3 Arvonlisäveron ilmoittaminen

Arvonlisävero tulee ilmoittaa oma-aloitteisesti määräaikaan mennessä. Jos verokausi on vuosi, pitää verot laskea, ilmoittaa ja maksaa seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä. (Verohallinto 2019a.) Veroilmoitus toimitetaan sähköisesti OmaVero-palvelussa, joka edellyttää tunnistautumista palveluun. Veroilmoitus on annettava, vaikka verokaudella ei olisi ollut toimintaa. (Äärilä, Nyrhinen, Hyttinen & Lamppu 2017, 820-822.)

Vero kotimaan myynneistä verokannoittain on veron perusteesta laskettu vero, joka ilmoitetaan arvonlisäverokannoittain eriteltynä. Kohdissa ilmoitetaan myös esimerkiksi oman käytön vero ja käännetyt verovelvollisuuden perusteella ulkomaalaiselta tapahtuneista os-
toista suoritettava vero. (Verohallinto 2019b.)

Kohdassa *Vero tavarastoista muista EU-maista* ilmoitetaan yhteisöhankinnasta suoritettava vero ja tavarankinhinta kohdassa *Tavaraostot muista EU-maista*. Jos yhteisö-
hankinta on vähennyskelpoinen, ilmoitetaan veron osuus myös kohdassa *Vähennettävä vero*. Veroilmoituksella ilmoitetaan myös palveluostot EU-maista kohdassa *Palveluostot muista EU-maista* (palvelujen hankintahinta) ja *Vero palveluostoista muista EU-maista*. Veron saa vähentää samoin perustein kuin Suomesta ostetut palvelut, joten se lasketaan mukaan verokauden vähennettäviin veroihin. (Verohallinto 2019b.)

Maahantuonnin vero ilmoitetaan kohdassa *Vero tavaroiden maahantuonneista EU:n ulkopuolelta*. Vero lasketaan maahantuonnin arvonlisäveron perusteen, eli tavallisesti tullaus-
arvon, mukaan. Vero kohdistetaan kalenterikuukaudelle, jolloin tullauspäätös on annettu ja sen voi vähentää, mikäli tavara on hankittu vähennykseen oikeuttavaan käyttöön. Vähennys kohdistetaan samalle kuukaudelle, ja se ilmoitetaan verokauden vähennettävänä verona kohdassa *Verokauden vähennettävä vero*, mikäli tavara on hankittu vähennykseen oikeuttavaan käyttöön. Tavaroiden maahantuontien veron peruste ilmoitetaan kohdassa *Tavaroiden maahantuonnit EU:n ulkopuolelta*. (Verohallinto 2019b.)

Jos yritys on oikeutettu alarajahuojennukseen, ilmoitetaan tiedot arvonlisäveroilmoituksella. Arvonlisäverolaskelman lopputulos näkyy summarivillä *Maksettava vero / Palautukseen oikeuttava vero*, joka laskee yhteen tilitettävät verot ja vähentää tästä summasta kohdekauden vähennettävän veron ja alarajahuojennuksen. (Verohallinto 2019b.)

Mikäli yritys on harjoittanut yhteisömyyntiä, on myyjä velvollinen antamaan yhteenvetoilmoituksen. Yhteenvetoilmoitus on annettava viimeistään kunkin kuukauden päättymistä seuraavan kuukauden 20. päivänä, vaikka soveltaisikin vuoden verokautta. Ilmoituksessa ilmoitetaan tavaroiden ja palveluiden EU-myynnit kuukausittain. (Verohallinto 2017b.)

3 Mikroyrityksen tilinpäätös

Tilinpäätöksen osalta tässä luvussa keskitytään pien- ja mikroyritysten tilinpäätöstä koskevaan lainsäädäntöön. Tuloslaskelman ja taseen erät käydään läpi, mutta vain toimeksiantajan liiketoimintaan liittyvät erät on avattu tarkemmin.

Mikroyrityksellä tarkoitetaan kirjanpitolain (30.12.1997/1336) 1 luvun 4b §:n mukaan yritystä, jolla sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella ylittyy enintään yksi seuraavista kolmesta raja-arvosta tilinpäätöspäivänä:

- 1) taseen loppusumma 350 000 euroa;
- 2) liikevaihto 700 000 euroa;
- 3) tilikauden aikana palveluksessa keskimäärin 10 henkilöä.

Kirjanpitolainsäädännössä on helpotuksia pien- ja mikroyrityksille sekä vähäistä toimintaa harjoittaville. (Leppiniemi, J. 2017) Kirjanpitovelvollisuus määräytyy kirjanpitolain (myöhemmin KPL) 1 luvun 1 §:n nojalla. Kahdenkertainen kirjanpito on oletusarvo luonnollisen henkilön liikkeen- tai ammatinharjoittamista lukuun ottamatta (KPL 1 luku 2 §).

3.1 Tilinpäätöksen laatiminen

Kaikki yhtiömuodot, yhdistykset, säätiöt sekä julkisoikeudelliset oikeushenkilöt ovat velvollisia pitämään kirjanpitoa (KPL 1 luku 1 §) ja tilikaudelta on laadittava tilinpäätös (KPL 3 luku 1 §). Kirjanpitolain 3 luvun 6 §:n mukaan tilikaudelta on laadittava tilinpäätös neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Tilinpäätökseen kuuluvat tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma sekä näihin liittyvät liitetiedot ja toimintakertomus (KPL 3 luku 1 §). Tilinpäätöstä varmentamaan on laadittava tase-erittelyt (KPL 3 luku 13 §). Pien- ja mikroyritysten ei tarvitse laatia rahoituslaskelmaa tai toimintakertomusta kirjanpitolain 3 luvun 1 § nojalla. Pienimmille kirjanpitovelvollisille on annettu helpotuksia, mutta osakeyhtiöt, myös mikro- ja pienyritykset, ovat aina kirjanpitovelvollisia ja niiden tulee noudattaa kirjanpitolain säännöksiä. (Kaisanlahti & Leppiniemi 2018, 25.) Vaikka yhtiöllä ei olisi toimintaa, on kirjanpito sekä tilinpäätös laadittava lakien ja säädösten mukaan. (PRH 2019.)

Kirjanpitolain 1 luvun 4 § mukaan tilikausi on 12 kuukautta, se saa olla tätä lyhempi tai pitempi toimintaa aloittaessa, lopettaessa tai tilinpäätöksen ajankohtaa muuttaessa. Tilinpäätös on allekirjoitettava ja päivättävä. Osakeyhtiön tilinpäätöksen allekirjoittavat mahdollinen toimitusjohtaja sekä hallituksen jäsenet. (KPL 3 luku 7 §) Tilinpäätös on rekisteröitävä Patentti- ja rekisterihallitukselle (KPL 3 luku 9 §).

Mikroyrityksiltä vaaditaan kaikkein vähiten tilinpäätösinformaatiota. Halutessaan mikroyrityskin voi laatia tilinpäätöksensä suuremman yrityksen vaatimusten mukaan, mutta viimeistään tilinpäätöksen allekirjoitusten yhteydessä tulee ilmoittaa, minkä standardien mukaan tilinpäätös on laadittu. (Lindblad 2017k.)

Mikro- ja pienyritysten tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista säädetään valtioneuvoston asetuksessa pien- ja mikroyrityksen tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista (1753/2015), josta käytetään lyhennettä PMA. Kirjanpitoasetus sisältää yleisen tasekaavan, mutta pien- ja mikroyrityksille on säädetty oma kaava PMA:ssa. Kaavasta riippumatta taseen vertailutiedot on esitettävä. Taseen nimikkeitä saa muuttaa tai yhdistellä, mikäli ne eivät sellaiseenaan vastaa toiminnan luonnetta. Taseen erittelyjä ei saa muuttaa, kaavan mukaiset erät on aina esitettävä taseessa. (Kaisanlahti & Leppiniemi 2018, 41.) Tuloslaskelmakaavojenkin erä saa yhdistellä, mikäli se johtaa selkeämpään esittämistapaan eikä erillinen esittäminen ole olennaista oikean ja riittävän kuvan kannalta. (PMA 2 luku 7 §.)

3.2 Tuloslaskelman laatiminen

Pien- ja mikroyritykset voivat esittää tuloslaskelman kululajikohtaisena tai toimintokohtaisena. Tilinpäätös laadittava yleisten tilinpäätösperiaatteiden mukaisesti suoriteperusteisesti, eli kun hyödyke luovutetaan myyjältä ostajalle. Lain elinkeinotulon verottamisesta (1968/360) eli elinkeinoverolain (jäljempänä EVL) 19 § mukaan tulo on sen verovuoden tuottoa, jonka aikana se on saatu rahana, saamisena tai muuna rahanarvoisena etuutena. Veronalaisia elinkeinotuloja ovat elinkeinotoiminnassa rahana tai rahanarvoisena etuutena saadut tulot (EVL 1 luku 4 §) lukuun ottamatta muutamia poikkeuksia, jotka on kerrottu elinkeinoverolain 6 luvussa.

Kulut jaetaan joko tuloslaskelmassa vähennettäväksi tai taseeseen merkittäviksi. (Kaisanlahti & Leppiniemi 2018, 137.) Kirjanpitolain 5 luvun 1 § mukaan tuotoista vähennetään kuluina ne menot, joista ei todennäköisesti enää kerry niitä vastaavaa tuloa, samoin kuin menetykset. Taseeseen aktivoitavista menoista säädetään erikseen kirjanpitolaissa.

Sekä kululajikohtaisesta (liite 1) että toimintokohtaisesta (liite 2) tuloslaskelmakaavasta löytyvät kolme tuottoerää, jotka ovat *Liikevaihto*, *Liiketoiminnan muut tuotot* ja erässä *Rahoitustuotot ja -kulut* esitetyt tuotot. Kululajikohtaisessa tuloslaskelmassa (liite 1) kulueriä on viisi: *Materiaalit ja palvelut*, *Henkilöstökulut*, *Poistot ja arvonalentumiset*, *Liiketoiminnan muut kulut* ja *Rahoituskulut*, jotka jakautuvat vielä tarkempiin alaeriin.

Toimintokohtainen tuloslaskelmakaava eroaa esitettyjen kuluerien osalta. Toimintokohtaisessa tuloslaskelmakaavassa (liite 2) kulueriä on neljä, jotka ovat *Hankinnan ja valmistuksen kulut*, *Myynnin ja markkinoinnin kulut*, *Hallinnon kulut* ja *Liiketoiminnan muut kulut*. Hankinnan ja valmistuksen kulut sisältävät kuluerät, jotka vastaavat hyödykkeen hankintamenoa sisällytettäviä eriä sekä varaston muutoksen. (KPL 4 luku 5 §.) Myynnin ja markkinoinnin kulut sisältävät nimensä mukaisesti tuotteiden myynnin ja markkinoin aiheuttamat kulut sekä valmiiden tuotteiden varastointikulut sekä näiden toimintojen pysyviin vastaaviin kuuluvien hyödykkeiden poistot. Hallinnon kuluihin sisältyy henkilöstökulut, tilakulut sekä muut hallinnoinnista aiheutuvat kulut. Tähän erään kuuluu myös hallinnon käytössä olevien laitteiden ja koneiden poistot. Liiketoiminnan muut kulut sisältävät erät, jotka eivät sisälly edellisiin eriin. (Kaisanlahti & Leppiniemi 2018, 147.)

Tuloslaskelman ensimmäinen erä on *Liikevaihto*. Kirjanpitolain 4 luvun 1 §:n mukaan liikevaihtoon luetaan tuotot, jotka kertyvät yrityksen tarkoitusta toteuttavasta myynnistä, ja erästä vähennetään vain annetut alennukset, arvonlisävero ja muut välittömät verot. Esimerkiksi mahdolliset luottotappio tai myyntirahdit esitetään erikseen kuluerissä. (Kaisanlahti & Leppiniemi 2018, 103.) Toinen erä on *Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos*. Tähän erään merkitään varaston muutos, jos yritys itse valmistaa tuotteita. (Lindblad 2017n.)

Valmistus omaan käyttöön on oikaisuerä. Jos yritys tuottaa itse omaa käyttöomaisuutensa, menojen aktivointi käyttöomaisuuteen tulisi ensisijaisesti kirjata hyvittämällä menotilejä. Mikäli tämä ei ole mahdollista, aktivointi voidaan kirjata tämän erän kautta. (Lindblad 2017m.)

Liiketoiminnan muut tuotot eivät ole varsinaisen toiminnan tuottoja eivätkä rahoitustuottoja, mutta liittyvät yrityksen harjoittamaan liiketoimintaan. Tällaisia tuottoja voivat olla esimerkiksi vuokratuotot ja luovutusvoitot. Tiedot liiketoiminnan muista tuotoista on esitettävä liitetiedoissa, jos ne ovat luonteeltaan olennaisia. (Lindblad 2017a.) Mikroyrityksiä tämä lisätietovaatimus ei velvoita (PMA 1 luku 3 §).

Materiaalit ja palvelut jakaantuu kolmeen erään: *Aineet, tarvikkeet ja tavarat* sekä *Ulko-
puoliset palvelut*. Aineet, tarvikkeet ja tavarat sisältää erät *Ostot tilikauden aikana* sekä *Varastojen muutos*. Kun tilikauden ostoihin lisätään tai siitä vähennetään varaston muutos, saadaan tilikauden kulut ostoista. Ostomenot sisältävät ostohinnan, tuontitullit ja mahdolliset muut verot, joita ei saada takaisin. (Kaisanlahti & Leppiniemi 2018, 139.) Valmiiden tuotteiden hankkimisesta aiheutuneet välittömät menot luetaan myös hankintame-

noon kirjanpitolain 5 luvun 4 § nojalla. Varaston muutoksella korjataan tilikauden ostomenoja, jotta tilikaudelle kohdistuisivat vain ostot, jotka vastaavat tilikauden myyntejä (Taloushallintoliitto).

Pienyrittäjä saa esittää kululajikohtaisen tuloslaskelmakaavan (liite 1) erät *Liikevaihto, Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos, Valmistus omaan käyttöön, Liiketoiminnan muut tuotot* ja *Materiaalit ja palvelut* yhdistettynä Bruttotulos -nimiseksi eräksi. Toimintokohtaisen kaavan (liite 2) *Liikevaihto, Hankinnan ja valmistuksen kulut, Bruttokate* ja *liiketoiminnan muut tuotot* saadaan myös yhdistää Bruttotulos -eräksi. (PMA 2 luku 1 §.) Näin meneteltäessä esimerkiksi ostot ja liikevaihto jäävät salaisuuksiksi. Tämä mahdollisuus on suljettu pois pienyritystä suuremmilta yrityksiltä. (Kaisanlahti & Leppiniemi 2018, 42.) Pienyrittäjä saa myös jättää esittämättä tuloslaskelman (liite 1 ja 2) kirjaimin merkityt alakohdat (PMA 4 luku 1 §).

Ulkopuoliset palvelut sisältää esimerkiksi alihankinnan ja työvoiman vuokrauksen, jotka liittyvät myytäväksi tarkoitettuihin hyödykkeisiin. Tähän erään ei esimerkiksi lueta kirjanpitol palveluita, jotka taas koskevat enemmänkin koko yritystä kuin myytäviä hyödykkeitä. (Kaisanlahti & Leppiniemi 2018, 140.)

Henkilöstökulut sisältää *Palkat ja palkkiot* sekä *Henkilösivukulut*. Henkilösivukulut on jaettu eriin *Eläkekulut* ja *Muut henkilösivukulut*. Palkat ja palkkiot ovat korvauksia fyysisille henkilöille työsuorituksista, ja siihen luetaan lähtökohtaisesti vain rahapalkka. Yrityksille ja ammatinharjoittajille maksetut palkkiot eivät kuulut henkilöstökuluihin, ja ne ilmoitetaan yleensä kohdassa ulkopuoliset palvelut tai liiketoiminnan muut kulut. Henkilösivukulut perustuvat palkkoihin ja määräytyvät palkkojen perusteella. Tähän erään sisällytetään esimerkiksi sosiaaliturvamaksut ja eläkejärjestelyistä johtuvat kulut. (Kaisanlahti & Leppiniemi 2018, 141 – 142.)

Poistot ja arvonalentumiset jakautuu kolmeen erään, *Suunnitelman mukaiset poistot, Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä* ja *Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset*. Kirjanpitolain 5 luvun 5 §:n mukaan sellaisen aineelliseen omaisuuteen kuuluvan hyödykkeen, jonka arvioidaan tuottavan tuloa useana tilikautena, hankintameno poistetaan merkitsemällä se suunnitelman mukaan kuluksi kullekin tilikaudelle hyödykkeen vaikutusaikana (poisto). Tilikaudelle kuuluvalla poistolla vähennetty jäänös hankintamenosta merkitään pysyviin vastaaviin taseessa (aktivointi) (KPL 5 luku 5 §). Arvonalentumiset pysyvistä vastaavista sisältää yleensä maa- ja vesialueiden arvonalennuksen. Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliseen arvonalennukseen kirjataan esimerkiksi vesi- tai

palovahingoista johtuvat hyödykkeiden tuhoutuminen. (Kaisanlahti & Leppiniemi 2018, 144.)

Liiketoiminnan muihin kuluihin sisältyvät ne erät, jolle ei ole varattu omaa erilliserää, esimerkiksi vuokra- ja tietoliikennemenot, kirjanpitolpalvelut ja henkilöstötilaisuudet (Lindblad 2017b.). Rahoitustuotot- ja kulut jaetaan seitsemään erään, *Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä, Tuotot osuuksista omistusyhteyssyryksistä, Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista ja Muut korko- ja rahoitustuotot, Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista, Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista sekä Korkokulut ja muut rahoituskulut* (liite 1 & 2). Erät tulee eritellä riippuen tulolähteestä: konsernin, omistusyhteyssyryksen ja muiden sijoitusten tuotot tulee esittää erikseen. (Lindblad 2017c.)

Välisumman *Voitto (Tappio) ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja* jälkeen esitetään *tilinpäätössiirrot*, joka sisältää kolme aluerää: *Poistoeron muutos, Verotusperusteisten varausten muutos ja Konserniavustus*. Nämä ovat tuloksenjärjestelyeriä, jotka voidaan vähentää mikäli ne ovat verotuksessa vähennyskelpoisia ja niiden vähentäminen vaikuttaa maksettavan veron määrään. (Kaisanlahti & Leppiniemi 2018, 257.) Poistoerosta säädetään kirjanpitolain 5 luvun 12 §:ssä ja verotusperusteisista varauksista 15 §:ssä.

Osakeyhtiön tuloverot tulevat yhtiön maksettavaksi, ja ne esitetään sekä kululaji- että toimintokohtaisessa tuloslaskelmassa kohdassa *Tuloverot. Muut välittömät verot* ovat veroja, jotka määräytyvät yrityksen tuloksen perusteella mutta eivät ole tuloveroja. Erä on harvinaisen, sillä Suomessa tuloksen perusteella määräytyy vain tulovero. (Kaisanlahti & Leppiniemi 2018, 162.) Jätevero ja yleisradiovero esitetään erässä *Liiketoiminnan muut kulut*, vaikka yleisradiovero yrityksen tulos vaikuttaakin veron määrään. (Lindblad 2017d.)

3.3 Taseen laatiminen

PMA 4 luvun 2 § mukaan mikroyrityksen on laadittava tase pienyrityksen tasekaavan mukaan (liite 3). Mikroyritys saa laatia taseensa niin, että

- 1) vastaavaa puolen pysyvissä vastaavissa esitetään erikseen aineettomat hyödykkeet, aineelliset hyödykkeet ja sijoitukset; sekä vaihtuvissa vastaavissa esitetään erikseen vaihto-omaisuus, saamiset, rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset; ja
- 2) vastattavaa puolella esitetään erikseen oma pääoma, tilinpäätössiirtojen kertymä, pakolliset varaukset ja vieras pääoma.

Omasta pääomasta on eriteltävä ne erät, jotka on säädetty omaan pääomaan kuuluviksi mikroyritystä koskevassa laissa sekä edellisten tilikausien voitto (tappio) ja tilikauden voitto (tappio). Vieraasta pääomasta on eriteltävä lyhtyaikaisten velkojen määrä. Taseen vastaavat jaetaan pysyviin ja vaihtuviin vastaaviin. (PMA 4 luku 2 §.)

3.3.1 Vastaavaa

Taseen vastaavat jaetaan kahteen erään: pysyviin ja vaihtuviin vastaaviin. (PMA 4 luku 2 §.) Taseen vastaavaa-puolen pysyvät vastaavat on tarkoitettu tuottavamaan tuloa jatkuvasti useana tilikautena, vaihtuvat vain yhtenä (Kaisanlahti & Leppiniemi 2018, 169). Pysyvät vastaavat jaetaan kolmeen pääryhmään: *Aineettomat hyödykkeet*, *Aineelliset hyödykkeet* ja *Sijoitukset*. Aineettomat hyödykkeet jaetaan neljään erään, *Kehittämismenot*, *Aineettomat oikeudet*, *Liikearvo* sekä *Muut aineettomat hyödykkeet*. Aineellisia hyödykeitä ovat *Maa- ja vesialueet*, *Rakennukset ja rakennelmat*, *Koneet ja kalusto* sekä *Muut aineelliset hyödykkeet*. Aineellisiin hyödykkeisiin kuuluu myös rahoituksellinen erä *Ennakkomaksut ja Keskeneräiset hankinnat*. (Liite 3) Sijoitukset sisältää osuuksia muissa yrityksissä ja pitkäaikaisia saamisia. Nämä erät tulee eritellä vielä konsernin, omistusyhteisyytysten sekä muiden kesken. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden tai sijoitusten erittelyä ei tarvitse esittää tasekaavassa, jos se ei ole tarpeellista oikean ja riittävän kuvan kannalta. (Lindblad 2017e.)

Vaihtuvat vastaavat sisältävät neljä erää, *Vaihto-omaisuus*, *Saamiset*, *Rahoitusarvopaperit* sekä *Rahat ja pankkisaamiset* (liite 3). Vaihtuvat vastaavat on nimensä mukaisesti tarkoitettu vaihtumaan ja niiden myymisestä on tarkoitus saada liikevaihtoa. (Lindblad 2017f.).

Varasto esitetään taseessa vaihto-omaisuutena (Kaisanlahti & Leppiniemi 2018, 210). Kirjanpitolain 4 luvun 4 § mukaan vaihto-omaisuutta ovat sellaisinaan tai jalostettuina luovutettaviksi tai kulutettaviksi tarkoitetut hyödykkeet. Vaihto-omaisuuden neljä erää ovat *Aineet ja tarvikkeet*, *Keskeneräiset tuotteet*, *Valmiit tuotteet/Tavarat* ja *Muu vaihto-omaisuus*. Aineisiin ja tarvikkeisiin luetaan vaihto-omaisuushyödykkeiden valmistamiseksi hankitut raaka-aineet, osat tai muut vastaavat hyödykkeet, valmistamiseen ja myyntiin liittyvät tarvikkeet. Keskeneräiset tuotteet sisältävät puolivalmisteet, jotka tuotetaan valmiiksi yhtiön tuotantoprosessissa ja ovat tarkoitettu myytäväksi. Valmiit tuotteet ovat valmistustointa harjoittavan yrityksen hyödykkeille, jotka ovat syntyneet yrityksen tuotantoprosessissa ja ovat tarkoitettu myytäväksi. Tavarat taas on erä vähittäis- tai tukkukauppaa harjoittavalle yritykselle, joka myy toiselta yritykseltä ostetut tuotteet sellaisinaan. Muu vaihto-

omaisuus sisältää erät, jotka eivät sovi muihin edellä mainittuihin eriin, esimerkiksi myytäväksi tarkoitetut tontit tai arvopaperit. (Kaisanlahti & Leppiniemi 2018, 210-211.)

Vaihtuvat vastaavat arvostetaan taseessa lähtökohtaisesti nimellisarvoon tai hankintameno. Mikäli arvo on todellisuudessa alempi, tulee myös tasearvo kirjata alemmaksi. (Lindblad 2017f.) Hankintamenoon luetaan kirjanpitolain 4 luvun 5 § mukaan hyödykkeen hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuneet välittömät menot. Kohtuullinen osuus hankinnan ja valmistuksen välillisistä menoista saadaan lukea hyödykkeen hankintamenoon siltä osin kuin nämä menot kohdistuvat tuotantojaksoon. Hyödykkeen tuotantoon kohdistettavissa olevan lainan korkomenot tuotantojaksolta saadaan lukea hankintameno. (KPL 4 luku 5 §.)

Varastossa voi olla tilinpäätöshetkellä samanlaisia hyödykkeitä, jotka ostettu erisuuruisilla hankintamenoilla (Kaisanlahti & Leppiniemi 2018, 212). Kirjanpitolaisissa oletuksena on tässä tapauksessa, että vaihto-omaisuuteen kuuluvien samanlajisten hyödykkeiden hankintameno määritetään olettaen, että hyödykkeet on luovutettu siinä järjestyksessä kuin ne on hankittu (FIFO-periaate, *first in first out*), tai että luovutusjärjestys on ollut hankintajärjestykselle päinvastainen (LIFO, *last in last out*). Hyödykkeiden hankintamenoksi saadaan myös merkitä toteutuneiden hankintahintojen keskiarvo, joka on painotettu vastaavilla hankintamäärillä. (KPL 4 luku 5 §.)

Varaston arvostamisessa tulee huomioida myös kirjanpitolain 5 luvun 6 § mukainen alimman arvon periaate. Tällä varmistetaan, että varat on arvostettu varovaisuuden periaatteen mukaisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa, että hankintamenoa ei voi suoraan käyttää varaston arvona. Mikäli tilinpäätöspäivänä erän todennäköinen hankintameno tai luovutushinta on hankintamenoa pienempi, tulee erotus kirjata kuluksi. (Kaisanlahti & Leppiniemi 2018, 216.)

Kirjanpitolain 4 luvun 4 § määrittellään rahoitusomaisuus. Rahoitusomaisuutta ovat rahat, saamiset sekä tilapäisesti muussa muodossa olevat rahoitusvarat. Nimikkeenä rahoitusomaisuus ei esiinny tasekaavassa, vaan eriteltynä eriin *Saamiset*, *Rahoitusarvopaperit* sekä *Rahat ja pankkisaamiset* (Kaisanlahti & Leppiniemi 2018, 220).

Saamiset jaetaan seitsemään erään: *Myyntisaamiset*, *Saamiset saman konsernin yrityksiltä*, *Saamiset omistusyhteisyrityksiltä*, *Lainasaamiset*, *Muut saamiset*, *Maksamattomat osakkeet/osuudet* ja *Siirtosaamiset*. Kaikki erät tulee jakaa pitkä- ja lyhytaikaisiin. Pitkäaikaiseksi katsotaan saaminen tai se osa saamisesta, joka erääntyy maksettavaksi yhtä

vuotta pidemmän ajan kuluttua. Muut saamiset ovat lyhytaikaisia. (KPL 4 luku 7 §) Kirjanpitolain 5 luvun 2 §:n mukaan saamiset merkitään nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon.

Myyntisaamista ovat toimintaan kuuluvan palvelun, vaihto-omaisuuteen tai pysyviin vastaaviin kuuluvien hyödykkeiden myynnistä syntyneet saamiset. Konsernin tai osakkuusyri-tysten väliset saamiset esitetään erässä *Saamiset saman konsernin yrityksiltä* tai *Saami-set omistusyhteisyrityksiltä*. (Lindblad 2017f.) Lainasaamisissa esitetään varsinaisista ra-halainoista syntyneet saamiset, jotka yritys on antanut esimerkiksi toiselle yritykselle, jo-hon se ei ole samassa konsernissa eikä osakkuus- tai omistusyhteydessä. Jos sijoituk-sesta on tarkoitus saada tuloja yli 12 kuukauden ajan, se tulee esittää pysyvien vastaa-vien saamisissa. Muut saamiset on erä, johon sisällytetään ne saamiset, joille ei ole ta-seessa omaa erää. (Kaisanlahti & Leppiniemi 2018, 223.)

Saamiset arvostetaan kirjanpitolain 5 luvun 2 § mukaan nimellisarvoonsa, kuitenkin enin-tään todennäköiseen arvoonsa. Tämä tarkoittaa, että mahdollinen luottotappio tulee mer-kitä kuluksi tuloslaskelmaan. Yleensä todennäköisenä luottotappiota pidetään, mikäli me-nettämisriski on yli 50 prosenttia. Saamisen perustana ollutta tuloa ei oikaista, vaan luotto-tappio kirjataan liiketoiminnan muihin kuluihin. (Kaisanlahti & Leppiniemi 2018, 225.)

Rahoitusarvopaperit jaetaan eriin *Osuudet saman konsernin yrityksissä* *Muut osakkeet ja osuudet* ja *Muut arvopaperit*. Rahoitusarvopaperien aiottu omistusaika on enintään yksi tilikausi, sillä pidempiaikaiset sijoitukset tulee esittää pysyvien vastaavien sijoituksissa. (Kaisanlahti & Leppiniemi 2018, 229.) *Rahat ja pankkisaamiset* sisältävät käytössä olevan rahan ja pankkitalletukset. (Lindblad 2017f.)

3.3.2 Vastattavaa

Vastattavaa-puolella esitetään erikseen neljä erää: oma pääoma, tilinpäätössiirtojen ker-tymä, pakolliset varaukset ja vieras pääoma. (PMA 4 luku 2 §.) Oma pääoma näyttää yri-tyksen omistajien sijoituksen arvon tilinpäätöshetkellä. (Lindblad 2017g.) Omaan pää-omaan kuuluvat kuusi erää *Osake-, osuus- tai muu vastaava pääoma*, *Ylikurssirahasto*, *Arvonkorotusrahasto*, *Muut rahastot*, *Edellisten tilikausien voitto (tappio)* ja *Tilikauden voitto (tappio)*.

Osakeyhtiössä tyypillisiä pääoman eriä ovat osakepääoma, erilaiset rahastot ja voittova-rat. Ensimmäisenä eränä esitetään osakepääoma, joka syntyy kaupparekisterimerkin-nällä. Yksityisen osakeyhtiöiden vähimmäispääomavaatimus on osakeyhtiölain

(21.7.2006/624) 1 luvun 3 §:n mukaan 2500 euroa, mutta tämä vaatimus poistuu 1.7.2019. Yksityinen osakeyhtiö voidaan tämän jälkeen halutessaan perustaa ilman omaa pääomaa, ja ennen lain voimaantuloa perustettu osakeyhtiö voi alentaa osakepääomaansa. (Hallituksen esitys HE 238/2018.) Osakeyhtiölain 20 luvun 23 § mukaan jos yhtiön hallitus havaitsee, että yhtiön oma pääoma on negatiivinen, hallituksen on viipymättä tehtävä osakepääoman menettämisestä rekisteri-ilmoitus. Merkintä voidaan poistaa yhtiön tekemän ilmoituksen perusteella kaupparekisteristä, jos yhtiön oma pääoma on yli puolet osakepääomasta. (OYL 20 luku 23 §.)

Tilinpäätössiiirrot ovat tuloksenjärjestelyeriä. Niiden vähentäminen edellyttää, että ne ovat verotuksessa vähennyskelpoisia ja niiden vähentäminen vaikuttaa maksettavan veron määrään. (Kaisanlahti & Leppiniemi 2018, 257.) Tilinpäätössiiirrot sisältää erät *Poistoero* ja *Verotusperusteiset varaukset*. Poistoerosta säädetään kirjanpitolain 5 luvun 12 §:ssä, jonka mukaan suunnitelman ylittäviä poistoja saa tehdä, jos siihen on verotusperusteinen syy. Kirjanpitolain 5 luvun 15 §:n mukaan tilinpäätöksessä saadaan tehdä investointi-, toiminta- tai muu sellainen verotusperusteinen varaus.

Pakolliset varaukset jaetaan eriin *Eläkevaraukset*, *Verovaraukset* ja *Muut pakolliset varaukset*. Ne liittyvät yleensä poikkeuksellisiin tilanteisiin yhtiön toiminnassa, ja niiden tarkoista edellytyksistä säädetään kirjanpitolaissa. (Lindblad 2017h.) Pakolliset varaukset eivät ole lähtökohtaisesti verotuksessa vähennyskelpoisia. (Kaisanlahti & Leppiniemi 2018, 262.)

Vastattavaa puolen *Vieras pääoma* -erälle tunnusomaista on takaisinmaksuvelvollisuus (Lindblad 2017i). Vieras pääoma sisältää 11 erää, jotka tulee esittää erikseen lyhyt- ja pitkäaikaisina. Velat on kirjanpitolain 5 luvun 2 §:n mukaan arvostettava nimellisarvoonsa tai, jos velka on indeksiin taikka muuhun vertailuperusteeseen sidottu, muuttuneen vertailuperusteen mukaiseen nimellisarvoa korkeampaan arvoon. Mikroyrityksen ei tarvitse eritellä taseessa vieraan pääoman eriä kuin lyhyt- ja pitkäaikaisiin. (PMA 4 luku 2 §) Vieraasta pääomasta käydään tarkemmin läpi vain ne erät, jotka liittyvät tällä hetkellä läheisimmin toimeksiantajayrityksen toimintaan: ostovelat, muut velat ja siirtovelat. Yrityksellä ei tällä hetkellä ole ollenkaan lainaa.

Ostovelkaa syntyy, kun hankitut palvelut tai hyödykkeet maksetaan laskulla ja kirjataan suoriteperusteisesti kirjanpitoon. *Muut velat* sisältää velat, joille ei ole taseessa varattu omaa erää. (Kaisanlahti & Leppiniemi 2018, 267-269.) *Siirtovelat* sisältää kirjanpitolain 4 luvun 6 §:n mukaan tilikaudella saadut maksut sellaisista tuloista, jotka toteutuvat suoriteperusteisesti vasta seuraavilla tilikausilla, jollei niitä ole merkittävä ennakkomaksuihin tai

suoriteperusteisesti toteutuneet menot, joista ei ole suoritettu maksua, ellei niitä ole merkittävä ostovelkoihin. Myös vastaiset menot ja menetykset kirjataan, jos niitä ei ole merkittävä pakollisiin varauksiin tai vähennettävä omaisuuserän taseen arvosta.

Kirjanpitolautakunta on antanut lausunnon (1999/1561) koskien muiden velkojen ja siirtovelkojen eroa. Siirtovelkoihin tulee merkitä tulojen ja menojen jaksottamiseen liittyvät, eli laskennalliset, erät. Muihin velkoihin taas luetaan velat, jotka perustuvat dokumenttiin, esimerkiksi arvonlisäverovelka.

3.4 Mikroyrityksen liitetiedot

Pienyrityksen liitetiedot saa esittää muita suppeammin ja niistä säädetään PMA:n 3 luvussa. Säädöksiä pienyrityksen liitetiedoista sovelletaan myös mikroyritykseen lukuun ottamatta tietoja käyvän arvon mukaisesta arvostamisesta (PMA 4 luku 4 §), sillä kirjanpitovelvollinen on mikroyritys ei saa soveltaa kirjanpitolain 5 luvun 2 a §:n mukaista menettelyä rahoitusvälineiden arvostamisessa.

Vaikka pienyrityksen tuleekin PMA 1 luvun 3 §:n mukaan esittää myös muut seikat, jotka ovat tarpeen oikean ja riittävän kuvan aikaansaamiseksi, tämä vaatimus ei koske mikroyritystä. Niin kutsutun ”suojasatamasäännöksen” mukaan mikroyrityksen tilinpäätös täyttää oikean ja riittävän kuvan vaatimuksen, jos siinä esitetään PMA 4 luvussa vaaditut tiedot. Mikroyritystä ei myöskään kielletä antamasta minimivaatimuksia enemmän tietoa. (Lilja & Rönkkö 2018.)

Vaadittavat mikroyrityksen liitetiedot PMA 3 luvun ja 4 luvun 4 § säännösten mukaan ovat;

- 1) Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet
- 2) Poikkeukselliset erät
- 3) Tilikauden jälkeiset olennaiset tapahtumat
- 4) Arvonkorotusrahasto
- 5) Pitkäaikaiset lainat
- 6) Annetut vakuudet, taseen ulkopuoliset sitoumukset, eläkevastuut
- 7) Tiedot emoyrityksestä
- 8) Lainat toimitusjohtajalle ja hallintoelimiin kuuluville henkilöille sekä heidän puolestaan annetut sitoumukset
- 9) Liiketoimet intressitahojen kanssa
- 10) Henkilöstö
- 11) Omien osakkeiden ja osuuksien hankinnat ja luovutukset
- 12) Toimintakertomusta vastaavat tiedot

PMA 3 luvun 1 §:n mukaan liitetiedoissa on esitettävä tilinpäätöksen laatimisessa noudatetut jaksotus- ja arvostusperiaatteet siltä osin, kun ne ovat pienyritykselle valinnaisia.

PMA 3 luvun 1 § sisältää myös olettamatt sovelletuista periaatteista, ja mikäli kirjanpitovelvollinen noudattaa niitä tilinpäätöksen laadinnassa, ei erillinen maininta ole tarpeen.

Liitetietona tulee antaa myös poikkeukselliset erät (PMA 3 luku 2 §). Poikkeukselliset kulut tai tuotot kirjataan liiketoiminnan muihin tuottoihin tai liiketoiminnan muihin kuluihin. Tämä vaikuttaa liikevoittoon, eikä sitä voi vertailla edelliseen vuoteen ilman lisätietoa poikkeuksellisista eristä. (Lindblad 2017j.) Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana on esitettävä (PMA 3 luku 11 §).

3.5 Verotettavan tulon laskeminen ja veroilmoitus

Elinkeinotoiminnan verotettavan tuloksen laskenta perustuu tuloslaskelmaan. Tuloslaskelma on laadittu kirjanpitolain mukaisesti, mutta kaikki tuotot eivät välttämättä ole verollisia eivätkä kaikki kulut vähennyskelpoisia. (Lindblad 2017l.) Verotettava tulos saadaan oikaisemalla tuloslaskelman tulosta. Tulokseen lisätään vähennyskeltottomat kulut ja vähennetään verovapaat tuotot. Lisäksi tehdään mahdolliset muut oikaisut, esimerkiksi jaksotuksista johtuvat oikaisut, kun kirjanpidon ja verotuksen jaksotussäännökset eroavat toisistaan. (Tomperi & Keskinen 2018, 134.)

Verovapaita tuloja ovat esimerkiksi palautettavalle verolle maksettava korko ja verovapaat osat osinkotuotoista. Vähennyskeltottomia menoja välittömät verot ja verojen viivästysseuraamukset, puolet edustusmenoista sekä sakot ja muut rangaistusluonteiset seuraamukset. (Lindblad 2017l.)

Osakeyhtiö antaa elinkeinotoiminnan veroilmoituksen 6B, jossa eritellään sekä kirjanpidon että verotuksen mukaiset luvut (Verohallinto 2019f). Veroilmoitus on annettava viimeistään 4 kuukautta tilikauden päättymisestä. (Lindblad 2017l.)

3.6 Tilinpäätöksen rekisteröiminen

Osakeyhtiön tilinpäätös on julkinen asiakirja ja se tulee rekisteröidä patentti- ja rekisterihallitukselle. Tilinpäätös tulee rekisteröidä kahden kuukauden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta, ja sen voi ilmoittaa suoraan kaupparekisteriin tai veroilmoituksen mukana, jolloin Verohallinto toimittaa tilinpäätöstiedot kaupparekisteriin. Mikäli tilinpäätöksen ilmoittaminen laiminlyödään, voi seurata toimivankin osakeyhtiön poisto kaupparekisteristä. (PRH 2019.)

Verohallinto toimittaa yhteisön veroilmoituksen 6B liitteenä annetut tiedot Patentti- ja rekisterihallitukselle. Veroilmoitukseen on tässä tapauksessa liitettävä tuloslaskelma, tase ja liitetiedot. Yrityksen tulee myös toimittaa selvitys yhtiökokouksen päätöksistä tilinpäätöksen vahvistamisen päivämäärästä, tilikauden voiton tai tappion käsittelystä ja voitonjaosta.

(Verohallinto 2018.) Tilinpäätös on allekirjoitettava ja päivättävä (KPL 3 luku 7 §). Kaikki tiedot eivät välttämättä ole käytössä veroilmoituksen antohetkellä, joten veroilmoitusta tulee täydentää jälkeenkä. Veroilmoitus on annettava sähköisesti. (Verohallinto 2018.)

Patentti- ja rekisterihallitus rekisteröi Verohallinnon kautta tulevat asiakirjat automaattisesti kaupparekisteriin. Tilinpäätöksen sisältöä ei tutkita, vaan asiakirjat rekisteröityvät suoraan. Tilinpäätöksen rekisteröinti merkitään yrityksen kaupparekisteritietoihin. Rekisteröinnistä ei lähetetä kaupparekisteriotetta ilmoittajalle. (PRH 2019.)

Mikäli aikaisemmalla tilikaudella on tapahtunut olennainen virhe, se tulee korjata. Saman tilikauden aikana tehdyt virheet on helppo korjata, mutta aikaisemman tilikauden virhe vaatii erilaisia toimenpiteitä. (Kaisanlahti & Leppiniemi 2018, 67.) Kirjanpitolautakunnan lausunnon 2005/1750 mukaan käytäntö näissä tapauksissa on, että kaikki virheet tulee oikaista vain oman pääoman *Edellisten tilikausien voitto/tappio* -riville.

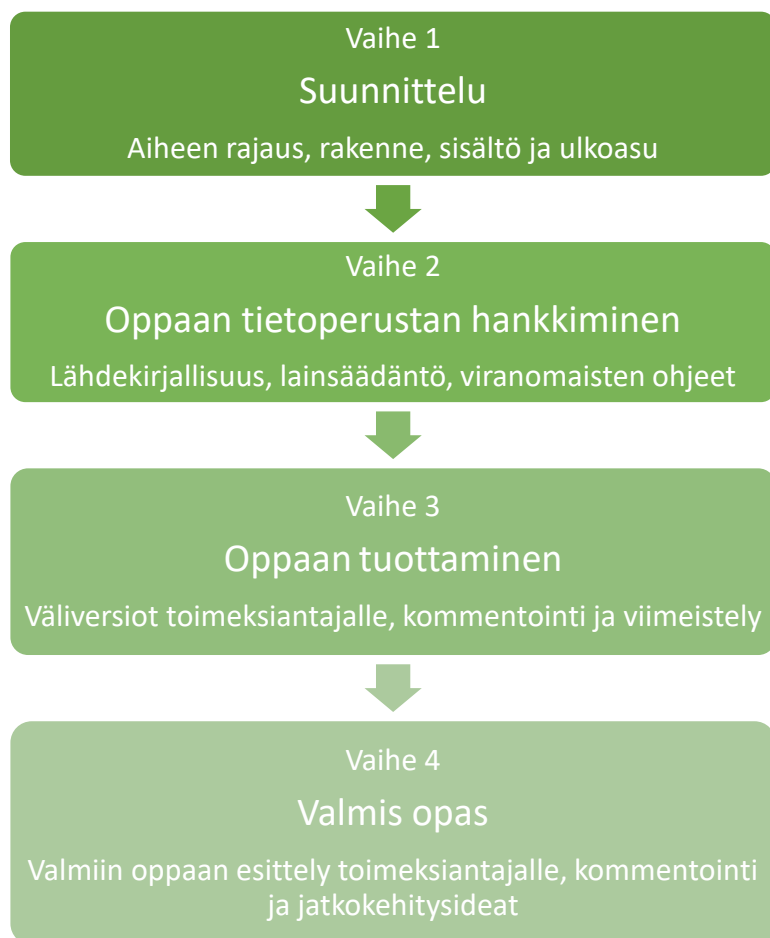

4 Oppaan prosessivaiheiden kuvaus

Opinnäytetyön idea lähti liikkeelle, kun tutut yrittäjät pyysivät minulta apua veroilmoitusten kanssa. Ohjeet olivat heille vaikeasti löydettävissä, ja vaikka tietoa onkin paljon, olennaisen etsiminen vei heiltä aivan liikaa aikaa. Päätimme, että tuotamme heille oppaan, johon koostetaan kaikki heitä koskevat ohjeet arvonlisäverotuksen ja tilinpäätöksen kannalta.

Tavoitteena oli tehdä opas, joka on käytännönläheinen, visuaalisesti miellyttävä ja helppolukuinen. Yrityksen puolesta tuli toive, että sisällyttäisimme oppaaseen erityisesti esimerkkejä, jotta tiedot olisi helppo ymmärtää myös käytännössä. Tarkoituksena oli, että oppaan avulla yrittäjät voivat itse tehdä tilinpäätöksen ja ymmärtävät juuri heidän liiketoimintansa kannalta tärkeät erät ja arvonlisäverotuksen perusteet.

Tässä pääluvussa kuvataan oppaan tuottamisen prosessi. Kuvio 2 havainnollistaa tuottamisprosessia sen suunnittelusta valmiiseen oppaaseen. Tuottamisprosessi käydään läpi alaluvuissa.

Kuvio 2. Oppaan tuottamisen prosessi

4.1 Oppaan suunnittelu

Oppaan idea lähti liikkeelle, kun toimeksiantajayritys Lawless Apparel Oy pyysi minulta apua arvonlisäverotuksensa kanssa. Lawless Apparel Oy on sipoolainen osakeyhtiö, jonka päätoimialana on verkkokauppa. Yritys on perustettu 2016. Yritys tilaa vaatteita ja muita tekstiilejä ulkomailta Suomeen ja painattaa ne Suomessa. Yritys toimii vain verkossa ja kaikki yrittäjät hoitavat Lawless Apparel Oy:tä muiden päätoimisten töidensä ohessa.

Työskentelen kirjanpitäjänä, joten arvonlisäverotusasiat eivät ole minulle vieraita. Vaikka tietoa löytyykin jo valmiiksi netistä, ongelmana oli, että se oli heille vaikeasti ymmärrettävissä tai juuri omaa tilannetta käsittävää tietoa oli vaikea löytää. Tästä syystä päädyimme siihen, että laadin heille sähköisen oppaan. Näin tieto jäisi heidän käyttöönsä ja siihen olisi helppo palata myöhemminkin. Opas sai hieman laajemman sisällön, sillä he pyysivät, että se käsitelisi myös tilinpäätöksen. Tilinpäätöksen osalta heillä oli sama ongelma kuin arvonlisäverotuksessa: vaikka he teoriassa tiesivät, mitä tilinpäätös sisältää, sen suorittaminen alusta loppuun käytännössä ei heiltä oikein onnistunut.

Lähtökohtana oli, että yrittäjillä oli kokemusta tilikauden aikaisesta kirjanpidosta ja perustiedot arvonlisäverotuksesta ja tilinpäätöksestä. He eivät halunneet sitoa opasta mihinkään tiettyyn kirjanpito-ohjelmaan. He eivät olleet tyytyväisiä tämänhetkiseen ohjelmistoon, eivätkä halunneet oppaan keskittyvän siihen. Oppaan tarkoituksen oli siis vain selvittää arvonlisäverotuksen eri tilanteita ja tilinpäätöstä juuri vaatteiden verkkokaupan näkökulmasta ja antaa ohjeet siitä, mitä pitää ilmoittaa, missä ja kenelle.

Halusin tuottaa oppaan, joka on selkeä, helposti ymmärrettävä ja käytännönläheinen. Toimeksiantajan toiveena oli, että opas sisältäisi teorialatien lisäksi havainnollistavia esimerkkejä. Tietoperustana käytin kotimaista kirjallisuutta, lainsäädäntöä ja viranomaisten ohjeistuksia. Vaikka aiheina arvonlisäverotus ja tilinpäätös ovat todella laajoja, niitä rajasivat toimeksiantajan toimiala. Kun suunnittelimme opasta yrityksen edustajien kanssa, päätimme, että opas keskittyy käytännössä vain tavarakaupan arvonlisäverotukseen. Tilinpäätöksen he pyysivät, että oppaassa käydään läpi tarkemmin vain ne tiedot, jotka liittyvät Lawless Apparel Oy:n liiketoimintaan ja juuri tämänhetkiseen tilanteeseen.

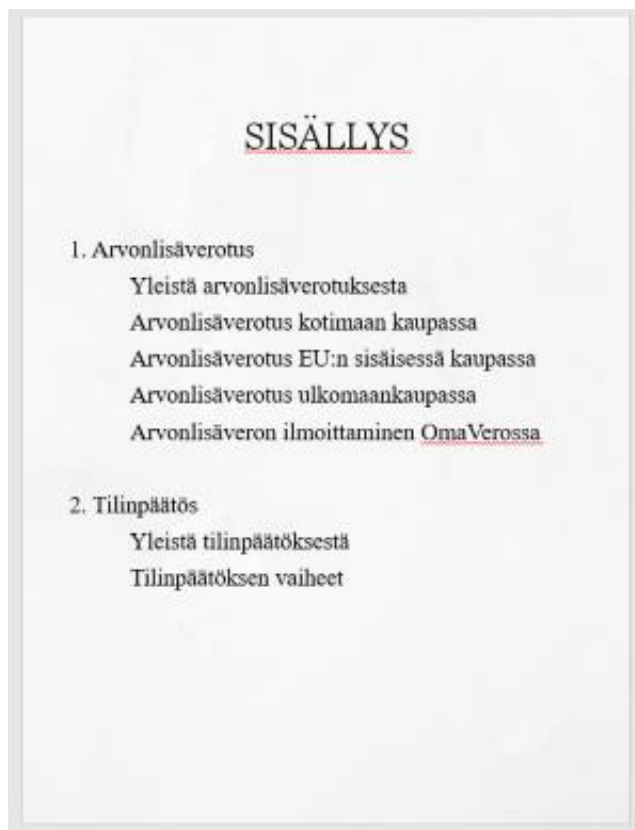
Päätimme toimeksiantajan kanssa, että opas toteutetaan PowerPoint -ohjelman avulla. Toiveena oli, että tekstiä ei ole liikaa, vaan teoriaosuus olisi selkeästi kirjoitettu ja esimerkkien avulla tieto olisi vielä helpompi sisäistää. Ulkoasu oli tarkoitus pitää yksinkertaisena.

Oppaan pääväreiksi valitsimme mustan ja valkoisen, sopien yrityksen logon ja verkkokaupan väreihin. PowerPoint oli tähän sopiva valinta, sillä siellä tekstikentät sai aseteltua helpommin ja ulkoasu oli helposti muokattavissa. Paperista versiota he eivät oppaasta halunneet, sillä yritys toimii muutenkin vain verkossa ilman kiinteää toimipistettä.

Oppaan tietoperusta koostuu lähdekirjallisuudesta, lainsäädännöstä ja viranomaisten ohjeista. Lähdin tutustumaan ensin aihealueisiin ja siihen liittyvään kirjallisuuteen. Hahmotelin samalla itselleni alustavaa sisällysluetteloa asioista, joita tulisi käsitellä oppaassa. Koskin tietoperustan tutustumalla ensin lainsäädäntöön, ja aiheeseen liittyvän kirjallisuuden perusteella etsin käytännön näkökulman. Itse oppaan kirjoittamisessa sovelsin myös omia tietojani.

4.2 Oppaan tuottaminen

Kun tietoperusta oli lähes valmis, aloin rakentamaan itse opasta. Viitekehyksen tietoperustalukujen rakenne toimi hahmotellessa hyvänä esikuvana oppaalle. Oppaan **rakenne** eteni järjestelmällisesti teoriasta käytännön toimiin.

<u>SISÄLLYS</u>	
1. Arvonlisäverotus	
Yleistä arvonlisäverotuksesta	
Arvonlisäverotus kotimaan kaupassa	
Arvonlisäverotus EU:n sisäisessä kaupassa	
Arvonlisäverotus ulkomaankaupassa	
Arvonlisäveron ilmoittaminen <u>OmaVerossa</u>	
2. Tilinpäätös	
Yleistä tilinpäätöksestä	
Tilinpäätöksen vaiheet	

Kuva 1. Ensimmäinen versio sisällysluettelosta

Sisällysluettelo muotoutui lopulliseen muotoonsa opasta työstettäessä. Ensimmäinen työversio sisällysluettelosta (kuva 1) oli todella yksinkertainen, mutta siitä näkyi jo oppaan rakenteen idea: teoriasta käytäntöön. Ensin teorian tietoa helposti ymmärrettävässä muodossa, sitten esimerkki ja käytännön toimenpiteet.

1 ARVONLISÄVEROTUKSESTA		2 TILINPÄÄTÖKSESTÄ	
Yleistä arvonlisäverotuksesta.....	6	Mikroyrityksen tilinpäätöksestä.....	25
Arvonlisäverotus kotimaassa.....	10	Tuloslaskelma.....	26
Kotimaan myynnit.....	12	Tase.....	32
Tavarakauppa EU:n alueella.....	13	Liitetiedot.....	39
Yhteisöhanke.....	16	Verotettavan tulon laskeminen.....	43
Tavarakauppa EU:n ulkopuolelle.....	17	Veroilmoitus.....	44
Arvonlisäveroilmoitus.....	20	Tilinpäätöksen rekisteröiminen.....	45

Kuva 2. Oppaan lopullinen sisällysluettelo

Lopullisesta sisällysluettelosta muotoutui laajempi (kuva 2). Jotta ulkoasu pysyi toimeksiantajan toiveiden mukaan yksinkertaisena ja helposti lähestyttävänä, päätin olla numeroimatta otsikoita. Sisällysluettelo on listaus vain pääotsikot, jotta luettelo pysyisi kevyempänä.

Arvonlisäverotusosio rakentuu perustiedoista, kotimaan kaupan arvonlisäverotuksesta, ulkomaan kaupan arvonlisäverotuksesta sekä näiden ilmoittamisesta. Jokaiseen otsikkoon sisällytin vähintään yhden esimerkin. Aluksi arvonlisäveroilmoitus-osiossa oli vain teoriaa, mutta päätin lisätä tekstin sekaan kuvat veroilmoituksesta sitoakseni sen käytännön tekemiseen.

Tilinpäätösosion rakennetta joutui miettimään hieman pidempään. Aluksi suunnittelin käsitteleväni veroilmoituksen tekemistä enemmän, mutta keskityin lopulta lakisäätöihin tilin-

päätöksen osioihin. Veroilmoitus-lomake oli niin pitkä, että koin ”Verotettavan tulon laskeminen” -luvusta olevan enemmän hyötyä yrittäjälle kuin kohta kohdalta läpikäydystä veroilmoituksesta.

Oppaan **sisällön** osalta sain vapaat kädet, tietenkin toimeksiantajan antamissa rajoissa. Oppaan sisältö koostuu tietoperustatiedosta, ja käytännönläheisyyttä hain omista kokemuksistani kirjanpitäjänä. Lähteiden osalta oppaan PowerPoint-version muistiinpanokenttään lisäsin linkkejä tai lakipykälää, josta tietoja on poimittu ja aiheeseen saa halutessaan lisätietoja. Nämä eivät nouse esiin opasta selatessa, vaan oppaan lukija saa itse halutessaan ne esiin. Pyrin ottamaan huomioon myös mahdolliset tulevaisuudessa tapahtuvat uudistukset arvonlisäverotuksessa tai osakeyhtiön tilinpäätöksessä.

Oppaan teksti on muotoiltu viitekehyksen perusteella. Viitekehykseen poimin lakitekstiä, mikä jäi oppaasta lähes kokonaan pois. Koin, että lakiteksti on liian vaikeasti ymmärrettävää näin yksinkertaistettuun oppaaseen. Viitekehyksessä käsitellyt osa-alueet on käyty oppaassa läpi, mutta ylimääräinen tieto on jätetty pois. Tyyli on silti asiallinen, eikä se puhuttele yrittäjää suoraan, vaan käytin yleisiä termejä, kuten ”yrittäjä” tai ”myyjä”. Näin opasta voivat mahdollisesti hyödyntää muutkin, eikä sitä ole näin suoraan suunnattu vain toimeksiantajalle. Oppaasta muotoutui jopa asiallisempi kuin olimme toimeksiantajan kanssa suunnitelleet. Arvonlisäverotuksesta ja tilinpäätöksestä on vaikeaa saada viihdyttävää luettavaa, joten otin hieman rennomman tyylin esimerkkejä kirjoittaessa.

Koska oppaasta syntyi todella tiivis ja asiatyylinen, lisäsin alkupuheen yrittäjälle opasta keventämään. Alkupuheessa esittelin lyhyesti oppaan sisällön ja käyttötarkoituksen. Alkupuheen tarkoituksen oli hieman innostaa yrittäjää lukemaan opas, sillä arvonlisäverotus ja tilinpäätös olivat ainakin toimeksiantajayritykselle aiheita, joita he eivät edes halunneet lähestyä niiden monimutkaisuuden vuoksi.

Sisällysluettelon jälkeen ensimmäisessä osiossa käsitellään arvonlisäverotusta. Alussa käydään läpi arvonlisäverotuksesta yleisesti, verovelvollisuudesta ja mikroyrityksen kannalta oleelliset vähäinen toiminta ja vapaaehtoinen verovelvollisuus. Tämän jälkeen kävin läpi toimeksiantajalle jo tutuksi tulleen kotimaan verotuksen. EU-kaupan ja ulkomaankaupan osalta tiedon pois rajaaminen oli vaikeaa, sillä varsinkin tuontiin ja vientiin liittyi paljon toimeksiantajalle vierasta toimintaa arvonlisäverotuksen ulkopuoleltakin. Päätin, että käyn esimerkiksi tullille tehtävät ilmoitukset vain nopeasti läpi, sillä ne eivät suoraan liittyneet arvonlisäverotukseen.

Oppaan arvonlisäverotusosiossa käsittelin vain tavarakauppaa, sillä toimeksiantajayritys ostaa ja myy käytännössä vain tekstiilejä. Tärkeimpänä tekijänä oppaassa olivat nimen-omaan esimerkit, joita sisällytin jokaiseen aihealueeseen. Nostin esille myös juuri pienen yrityksen liiketoimintaan liittyvät säännökset, esimerkiksi erilaiset huojennukset ja vaihtoehtoiset toimintatavat. Tällä tavalla sain muuten laajaan arvonlisäverotusosioon mikroyrityksen näkökulmaa.

Oppaan tilinpäätösosiossa halusin käydä läpi tuloslaskelmaan ja taseeseen liittyvät erät. Vaikka suurin osa tuloslaskelman eristä ei koske toimeksiantajan liiketoimintaa, halusin tuoda ne oppaassa esille, sillä tärkeää mielestäni on tilinpäätöksen ymmärtäminen kokonaisuutena. Taseen puolella kävin läpi tarkemmin vain tärkeimmät erät. Kuten arvonlisäverotusosiossakin, kokosin ja nostin esille juuri mikroyrityksen näkökulmasta tärkeät seikat. Lisäsin havainnollistavia esimerkkejä myös tilinpäätösosioon esimerkiksi vaihtomaisuuden arvostamisesta.

Veroilmoituksen täyttämistä en lähtenyt sen enempää avaamaan, sillä oppaasta olisi tullut tämän myötä aivan liian pitkä. Verohallinnon sivuilta löytyvä elinkeinotoiminnan veroilmoituksen täyttöohje, jonka linkitin muistiinpanokenttään, oli mielestäni täysin riittävä ja ymmärrettävä. En kokenut tarpeelliseksi siteerata täysin helposti löydettävää ja ymmärrettävää valmiiksi laadittua täyttöohjetta.

Jotta opas sai myös hieman keveämmän lopun, lisäsin lopputekstin kannustamaan yrittäjiä. Vaikka tekstin tyyli on muuten asiallista eikä se puhuttele yrittäjää suoraan, lopputeksteihin halusin ottaa toimeksiantajan huomioon. Halusin heidän kuitenkin kokevan, että opas on suunniteltu heitä varten.

Oppaan **ulkoasusta** neuvottelimme toimeksiantajan kanssa. Toiveena oli yksinkertainen ulkoasu, väreinä musta ja valkoinen. Pelkästään mustavalkoisena opas olisi kuitenkin mielestäni näyttänyt aivan liian tylsältä ja jopa keskeneräiseltä, eikä se houkutellut lukemaan. Lisäsin oppaaseen kuvia, joiden värit häivytin niin, että ne eivät vie huomiota tekstiltä (kuva 3).

EU-tavaraostot yrityksiltä

Puhutaan yhteisöhankinnasta, kun Suomessa arvonlisäverovelvollinen ostaja hankkii tavaroita myyjältä, joka on arvonlisäverovelvollinen toisessa EU-maassa ja myyjä, ostaja tai joku muu heidän puolestaan kuljettaa esineen ostajalle EU-maasta toiseen.

Myyjä toisesta EU-maasta ei suorita arvonlisäveroa, vaan ostaja suorittaa sen määrän päämaassa. Verolliseen liiketoimintaan hankittujen tavaroiden arvonlisäveron saa kuitenkin vähentää. Maksettavaa veroa ei siis tässä tapauksessa jää veron vähennysoikeuden vuoksi, mutta verojen ja ostojen määrä tulee silti ilmoittaa.

Kuva 3. Esimerkki oppaan ulkoasusta

Opasta suunnitellessa yrittäjille ei välttämättä edes tullut mieleen muita vaihtoehtoja kuin PowerPoint ja Word, joten otin vapauden suunnitella heille vaihtoehtoinen versio Canva-sovelluksella. Canvassa paremmaksi koin juuri visuaalisen puolen, mutta tekstin käsittely oli niin hankalaa, että päätin toteuttaa oppaan PowerPointilla. Canva-version tekeminen ei tosin mennyt täysin hukkaan, sillä tästä versiosta sain idean PowerPointissa toteutetulle ulkoasulle. Canvasta sain myös yleisessä käytössä olevia korkealaatuisia kuvia oppaaseen.

Kuvien teema toistuu samana, ja usealla sivulla on käytetty samoja kuvia. En kokenut tarpeelliseksi etsiä jokaiselle sivulle uutta kuvaa, sillä kuvien ei ollut tarkoitus kiinnittää huomiota itseensä. Kuvien ensisijainen tarkoitus oli tehdä oppaasta houkuttelevamman näköinen, mutta myös motivoida tarttumaan työhön digitaalisessa ympäristössä. Tästä syystä valitsinkin kuvien aiheeksi työskenteleviä henkilöitä. Kuvat oppaaseen olivat Canvan yleisessä käytössä olevasta kuvapankista tai CreativeCommons-käyttölisenssillä varustettuja.

VAPAAEHTOINEN VEROVELVOLLISUUS JA VÄHÄINEN TOIMINTA

Myyjä ei ole verovelvollinen, jos tilikauden liikevaihto on enintään 10000€, ellei häntä ole oman ilmoituksen perusteella merkitty verovelvolliseksi. Rajaa laskettaessa otetaan huomioon tavaroiden ja palveluiden verolliset myynnit.

Vaikka raja ei ylittyisi, on yrityksellä oikeus hakeutua *vapaaehtoisesti verovelvolliseksi*. Tässä tapauksessa arvontisävero maksetaan kaikista arvontisäveron alaisista myynneistä, vaikka tilikauden liikevaihto jää alle rajan.

Täyden verohuojennuksen saa, mikäli liikevaihto on enintään 10 000 euroa. Tilikaudella tilitetyn veron saa takaisin kokonaan lukuun ottamatta mm. käänteisen verovelvollisuuden perusteella tai yhteisöhankinnasta suoritettua veroa.

Kuva 4. Esimerkki oppaan ulkoasusta

Tekstin fontti on yhteneväinen koko oppaan ajan. Jotta oppaasta saisi selkeän kuvan pelkästään jo selailemalla sitä, tekstin koko on kohtalaisen suurta ja väljään aseteltua. Tiettyissä avainsanoissa käytin kursivointia tai lihavointia, jotta vain tekstiä silmäilemälläkin saisi kuvan siitä, mitä teksti käsittelee. En halunnut oppaasta syntyvän muistiinpanotyylistä vaikutelmaa, joten luettelomerkkejä on käytetty erittäin harkitusti vain pitempien luetteloiden kohdalla. Selkeyden vuoksi tietyt sanojen selitykset on sisennetty.

Opas on toteutettu PowerPointilla ja tallennettu sekä pdf- että PowerPoint-muodossa. Opinnäytetyön loppuun liitetty versio eroaa toimeksiantajalle lähetettävästä versiosta vain hieman ulkoasun rajoituksiltaan, ja muistiinpanokenttä on saatavissa esille vain PowerPoint-versiossa.

4.3 Valmiin oppaan esittely ja kehitysehdotukset

Esitin valmiin oppaan Lawless Apparel Oy:n toimitusjohtajalle ja hallituksen puheenjohtajalle. Ennen esitystä olin pyytänyt yrittäjiä miettimään opasta erityisesti sisällön, laajuuden,

ulkonäön ja tavoitteissa pysymisen kannalta. Toimeksiantajat olivat jo prosessin edetessä saaneet vaikuttaa lopputulokseen, joten opas ei ollut heille esittelyvaiheessa täysin vieras.

Yrittäjien mielestä opas sisälsi paljon uutta tietoa, jota heille ei edes ollut tullut mieleen arvonlisäverotuksesta ja tilinpäätöksestä. Erityisesti arvonlisäverotusosuudesta nousi esiin tietoa, jota he eivät edes olleet osanneet hakea. Tilinpäätösosio oli yrittäjien mieleen ehkä hieman liian teoreettinen, ja he jäivät kaipaamaan siihen enemmän esimerkkejä. Koska toimeksiantajat eivät halunneet sitoa opasta tiettyyn kirjanpitojärjestelmään, oli tilinpäätösosioista vaikeaa saada käytännönläheistä ilman, että olisi ottanut kantaa tilikauden aikaiseen kirjanpitoon. Opas oli kuitenkin alusta asti jo rajattu koskemaan vain tilinpäätöstä, ja kirjanpitoesimerkkien myötä opinnäytetyöstä olisi tullut aivan liian laaja.

Oppaan sivumäärä oli aluksi tuntunut paljolta, mutta oppaaseen tutustuttuaan he olivat miettineet, että oppaasta ei olisi myöskään voinut vähentää tietoa. Tekstikentät olivat tarpeeksi isoja ja selkeitä, eikä oppaasta jäänyt liian raskasta ja raporttimaista vaikutelmaa. Sisällysluetteloa he pitivät selkeänä.

Ulkoasusta sain hyvää palautetta. Alkuperäisenä suunnitelmana oli mustavalkoinen ulkoasu. Valmiin oppaan nähtyään yrittäjät olivat kuitenkin sitä mieltä, että alkuperäinen idea olisi ollut liian yksinkertainen, ja valmiin oppaan ulkoasu oli houkuttelevampi. Yrittäjien mukaan tekstiä ei ollut liikaa yhdellä sivulla ja kuvat ilmoituksista olivat hyvä lisä. Korostettujen sanojen ja tekstin asettelun ansiosta sai heti käsityksen siitä, mitä aihetta sivulla käsitellään.

Oppaassa käsiteltiin monta aihealuetta, joista olisi yksinäänkin saanut laadittua oman oppaan. Opasta läpikäydessä nousi esiin monta uutta aihealuetta, josta yrittäjät mielellään olisivat halunneet lisätietoja, esimerkiksi palkkahallinnollinen puoli tai ulkomaankauppa. Tulevaisuudessa liiketoiminnan kasvaessa voisi laatia oppaan ottaen huomioon nämä näkökulmat.

5 Pohdinta

Kiinnostuin kirjanpidosta opiskellessani Haaga-Heliassa. Suoritin työharjoitteluni kirjanpidoissa tehtävissä, ja päädyin jäämään töihin kirjanpitäjäksi. Taloushallinnon ala on jatkuvasti kehittyvä ja uskon, että tulevaisuudessa manuaalinen kirjanpitäjän työ tulee jäämään vähemmälle ja tilalle syntyy tarve yrittäjien konsultoimiselle. Tässä kehityksessä haluan olla mukana, ja se vaatii itseltäni laajaa osaamista eri näkökulmista.

Halusin alun perinkin, että opinnäytetyönäni saisin tehdä jotain oikeasti hyödyllistä. Kun sain mahdollisuuden laatia oppaan, tartuin tilaisuuteen heti. Arvonlisäverotus ja tilinpäätös ovat erittäin laajoja aihealueita, joita rajasi onneksi yrityksen toimiala ja koko. Vaikka rajaus olikin selvillä, itselleni oli vaikeaa jättää tietoa pois. Itse joudun myös töissä etsimään paljon tietoa, joten tiedän, miten vaikeaa sitä on välillä löytää tai tulkita.

Palautteen perusteella yrittäjät pitivät oppaasta. Oppaan todellinen käytettävyys tulee tietenkin ilmi vasta, kun yrittäjät pääsevät käyttämään sitä työnsä ohessa. Opas ja raportti muodostuivat kokonaisuudessaan tiukassa aikataulussa kahden kuukauden aikana täysipäiväisen työn ohella, joten resurssit huomioon ottaen onnistuin mielestäni hyvin. Oppaan ulkoasu oli yhtenäinen ja toimeksiantajaa miellyttävä. Kaiken kaikkiaan saavutin tavoitteeni luoda yrittäjää tukeva opas, josta muotoutui toimeksiantajan toiveiden mukainen.

5.1 Työn luotettavuuden ja oman oppimisen arviointi

Aihevalintani oli mielestäni ajankohtainen ja toimeksiantajalle tarpeellinen. Taloushallinnon ala kehittyä jatkuvasti sekä lainsäädännön että toimintatapojen puolesta. Tavoitteena on luoda helppolukuinen, selkeä opas, jossa varsinkin esimerkkien avulla autetaan yrittäjää sisäistämään paremmin tavarakaupan arvonlisäverotuksen eri tilanteet ja tilinpäätösprosessi. Mielestäni saavutin tavoitteeni ja onnistuin luomaan tiiviin ja selkeän oppaan yrittäjien osaamisen syventämisen tueksi. Myös oppaasta tullut palaute oli tämän mukaista. Vaikka pyrin ottamaan oppaassa mahdolliset tulevat muutokset huomioon, ala kehittyä jatkuvasti ja opasta pitää tätä mukaa päivittää. Sähköinen opas on helppo päivittää, mutta tämä vaatii itseltänikin tarkkaavaisuutta. Yrittäjät eivät välttämättä ole tietoisia kaikista uudistuksista.

Pohdin työni luotettavuutta sekä lähteiden että kohderyhmän tarpeiden kannalta. Opinnäytetyön lähteinä käytin oppikirjallisuutta, lakeja ja säädöksiä sekä viranomaisten ohjeita. Kirjallisuuden osalta tarkistin aina tietojen ajankohtaisuuden ja mahdolliset muutokset lain-

säädännössä. Tilinpäätöksestä ja arvonlisäverotuksesta löytyi paljon tietoa, ja viranomais-
ten ohjeet ja lainsäädäntö toimivat erittäin luotettavina lähteinä. Kirjallisuudesta hain ai-
heeseen käytännönläheisyyttä ja apua säännösten tulkintaan. Opinnäytetyönä tuotettu
opas perustuu täysin tietoperustaan edellä mainituista lähteistä, joten sen sisältämä tieto
on luotettavaa. Toimeksiantajan kannalta oppaan sisältämään tietoon voi luottaa, mutta
kaikkia lainsäädännön poikkeuksia en pystynyt siinä luettelemaan.

Opas oli rajattu koskemaan vain mikroyrityksen arvonlisäverotusta ja tilinpäätöstä, vielä
tarkemmin tavarakaupan näkökulmasta. Aihe oli silti mielestäni ehkä liiankin laaja, sillä jo
arvonlisäverotuksesta tai tilinpäätöksestä yksinään olisi saanut luotua oppaan. Kuitenkin
toimeksiantajan toiveena oli käydä nämä kaksi aihealuetta läpi, ja mielestäni onnistuinkin
tässä hyvin. Tämä kuitenkin aiheutti sen, että oppaasta jäi pois tietoja, joita olisin sinne
mielelläni laittanut. Aihevalinta tuki erityisesti ammatillista osaamistani. Työkseni teen kon-
sERNien kirjanpitoa, joten mikroyrityksen näkökulma aiheeseen antoi paljon uutta ajatelta-
vaa ja uutta tietoa.

Yritin luoda oppaaseen käytännönläheisyyttä esimerkeillä ja hyvin selkeästi selitetyillä kä-
sitteillä. Oppaan käytettävyyttä ja käytännönläheisyyttä pääsee tarkastelemaan kuitenkin
vasta, kun yrittäjät ovat sitä todella käyttäneet apunaan. Esittelyssä saamieni komment-
tien perusteella yrittäjät kuitenkin pitivät lopputulosta selkeänä ja tavoitteiden mukaisena.

Kun sain aiheen valittua, opinnäytetyön aloittaminen ei ollut haasteellista. Aloitin oppaan
tutustumalla tietoperustaan, jolloin opas muotoutui kohtalaisen nopeasti. Asetin itselleni
aikataulun, josta selvisinkin hieman aiottua nopeammin. Kirjoittamisessa auttoivat erityi-
sesti aiempi kokemus aiheesta ja mahdollisuus keskustella toimeksiantajien kanssa aina,
kun tarvitsin mielipidettä. Opinnäytetyön sain valmiiksi kahdessa kuukaudessa täysipäiväi-
sen työn ohessa. Kävin prosessin edetessä opinnäytetyöpajoissa, joista oli suurta apua
raporttia työstettäessä.

Opinnäytetyöprosessi opetti minulle pitkäjänteisyyttä ja järjestelmällisyyttä. Työn ohessa
tehdessä tärkeää oli aikataulutus. Asetin itselleni viikkoaikataulun opinnäytetyön eri vai-
heiden mukaan ja pysyin tässä aikataulussa. Sen lisäksi, että sain aikaiseksi yrittäjää hyö-
dyttävän oppaan, kehityin itse kirjanpitäjänä. Tiedon etsiminen, tulkinta ja jäsentäminen
ovat taitoja, joita varmasti tulen tarvitsemaan työelämässä.

5.2 Johtopäätökset

Uudistuneita mikroyrityksen tilinpäätösvaatimuksia on sovellettu vuoden 2016 alusta. Helpotukset on otettu mielellään vastaan ja käytännön soveltaminen on alkanut saavuttaa selkeät raamit. (Lilja & Rönkkö 2018.) Myös arvonlisäverolaki kokee jatkuvasti uudistuksia. Kirjanpito saatetaan nähdä vain pakollisena pahana, mutta tämä ei pidä paikkaansa. Sen lisäksi, että kirjanpito on laissa määrättyä, se on tärkeää yrityksen toiminnan ja päätoksenteon kannalta. (eTasku 2017.)

Oppaan hyödynnettävyyttä pääsen lähemmin tarkastelemaan vasta, kun yrittäjät ovat päässeet hyödyntämään opasta käytännössä. Opasta olisi hyvä päivittää joka vuosi, sillä varsinkin arvonlisäverotuksen osalta on odotettavissa uusia muutoksia jopa vuosittain. Opasta voidaan tarvittaessa myös laajentaa käsittelemään uusia eriä tai osa-alueita liiketoiminnan kasvaessa.

Toimeksiantajan palautteiden perusteella he kokivat oppaan aihealueet itsellensä vieraiksi. Oppaan tarkoituksena oli, että yrittäjät voivat suoriutua lakisääteisistä velvollisuuksista itse. Yrityksen voi perustaa, vaikka kirjanpidosta ei tietäisi mitään. Yrittäjä voi aina palkata itselleen kirjanpitäjän, mutta ilman perehtymistä kirjanpitoon ei sen tuottamista tiedoista ole yrittäjälle mitään hyötyä. Vaikka toimeksiantajat oppaan luettuaan päättäisivätkin palkata itselleen kirjanpitäjän, ei kirjanpidon ja verotuksen tuntemus mene yritystoimintaa pyörittäessä koskaan hukkaan.

Lähteet

Arvonlisäverolaki 30.12.1993/1501. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931501>. Luettu: 18.3.2019.

eTasku Solutions Oy. 29.8.2017. Kirjanpito – 5 tärkeää kysymystä aloittavalle yrittäjälle. Blogi. Luettavissa: <https://www.etasku.fi/blogi/kirjanpito/>. Luettu: 4.5.2019

Hallituksen esitys HE 238/2018. Hallituksen esitys eduskunnalle yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimuksen poistamista koskevaksi lainsäädännöksi. Luettavissa: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_238+2018.aspx#Saa-dosOsa. Luettu: 7.4.2019.

Laki elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968/360. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1968/19680360>. Luettu: 1.4.2019.

Juanto, L., Punavaara, P. & Saukko, P. 2018. Arvonlisäverotus ja muu kulutusverotus. Alma Talent Oy. Helsinki.

Kaisanlahti, T. & Leppiniemi, J. 2018. Tilinpäätäjän käsikirja. Alma Talent Oy. Helsinki.

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336>. Luettu: 1.4.2019

Kirjanpitolautakunta 1750/21.6.2005. Lausunto. Luettavissa: <https://www.edilex.fi/kila/1750>. Luettu: 5.4.2019.

Koponen, J. 2018. Yrityksen verotietopaketti. Verotieto Oy. Helsinki.

KPMG. 18.12.2017. Verkkokaupan arvonlisäverotus uudistuu 2019 alkaen. Luettavissa: <https://home.kpmg/fi/fi/home/Pinnalla/2017/12/verkkokaupan-arvonlisaeverotus-uudistuu-2019-alkaen.html>. Luettu: 4.5.2019.

Leppiniemi, J. 2017. Pien- ja mikroyrityksen tilinpäätökset: yhtäläisyydet ja erot. Tilisanomat. Luettavissa: <https://tilisanomat.fi/yritysjuridiikka/pien-ja-mikroyrityksen-tilinpaatokset-yhtalaisyydet-ja-erot>. Luettu: 1.4.2019.

Lilja, M. & Rönkkö, J. 2018. Mikro- ja pienyrityksen tilinpäätös – kokemuksia ja pohdintaa uusien säännösten soveltamisesta. Suomen Tilintarkastajat – Blogi. Luettavissa: <https://www.suomentilintarkastajat.fi/blogi/talouden-ammattilaisille/mikro-ja-pienyrityksen-tilinpaatos-kokemuksia-ja-pohdintaa-uusien-saannosten-soveltamisesta>. Luettu: 7.4.2019

Lindblad, U. 2017a. Pien- ja mikroyrityksen tilinpäätös käytännönläheisesti. E-kirja Kaup-
pakamariTieto.fi -palvelussa. 4.4 Liiketoiminnan muut tuotot. Helsingin Kamari Oy.

Lindblad, U. 2017b. Pien- ja mikroyrityksen tilinpäätös käytännönläheisesti. E-kirja Kaup-
pakamariTieto.fi -palvelussa. 4.8 Liiketoiminnan muut kulut. Helsingin Kamari Oy.

Lindblad, U. 2017c. Pien- ja mikroyrityksen tilinpäätös käytännönläheisesti. E-kirja Kaup-
pakamariTieto.fi -palvelussa. 4.10 Rahoitustuotot ja -kulut. Helsingin Kamari Oy.

Lindblad, U. 2017d. Pien- ja mikroyrityksen tilinpäätös käytännönläheisesti. E-kirja Kaup-
pakamariTieto.fi -palvelussa. 4.12 Tuloverot ja muut välittömät verot. Helsingin Kamari
Oy.

Lindblad, U. 2017e. Pien- ja mikroyrityksen tilinpäätös käytännönläheisesti. E-kirja Kaup-
pakamariTieto.fi -palvelussa. 5.1 Pysyvät vastaavat. Helsingin Kamari Oy.

Lindblad, U. 2017f. Pien- ja mikroyrityksen tilinpäätös käytännönläheisesti. E-kirja Kaup-
pakamariTieto.fi -palvelussa. 5.2 Vaihtuvat vastaavat. Helsingin Kamari Oy.

Lindblad, U. 2017g. Pien- ja mikroyrityksen tilinpäätös käytännönläheisesti. E-kirja Kaup-
pakamariTieto.fi -palvelussa. 5.3 Oma pääoma. Helsingin Kamari Oy.

Lindblad, U. 2017h. Pien- ja mikroyrityksen tilinpäätös käytännönläheisesti. E-kirja Kaup-
pakamariTieto.fi -palvelussa. 5.5 Pakolliset varaukset. Helsingin Kamari Oy.

Lindblad, U. 2017i. Pien- ja mikroyrityksen tilinpäätös käytännönläheisesti. E-kirja Kaup-
pakamariTieto.fi -palvelussa. 5.6 Vieras pääoma. Helsingin Kamari Oy.

Lindblad, U. 2017j. Pien- ja mikroyrityksen tilinpäätös käytännönläheisesti. E-kirja Kaup-
pakamariTieto.fi -palvelussa. 6.2 Poikkeukselliset erät. Helsingin Kamari Oy.

Lindblad, U. 2017k. Pien- ja mikroyrityksen tilinpäätös käytännönläheisesti. E-kirja Kaup-
pakamariTieto.fi -palvelussa. 8 Mikroyrityksen tilinpäätös. Helsingin Kamari Oy.

Lindblad, U. 2017l. Pien- ja mikroyrityksen tilinpäätös käytännönläheisesti. E-kirja Kaup-
pakamariTieto.fi -palvelussa. 10 Veroilmoitus. Helsingin Kamari Oy.

Lindblad, U. 2017m. Pien- ja mikroyrityksen tilinpäätös käytännönläheisesti. E-kirja Kaup-
pakamariTieto.fi -palvelussa. 4.3 Valmistus omaan käyttöön. Helsingin Kamari Oy.

Lindblad, U. 2017n. Pien- ja mikroyrityksen tilinpäätös käytännönläheisesti. E-kirja Kaup-
pakamariTieto.fi -palvelussa. 4.2 Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden muutos. Helsingin
Kamari Oy.

Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060624>. Luettu: 11.4.2019

PRH. Patentti- ja rekisterihallitus. 2019. Osakeyhtiön tilinpäätösilmoitus. Luettavissa:
<https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/tilinpaatos/oy.html>. Luettu: 2.4.2019.

Taloushallintoliitto. Varaston inventointi. Luettavissa: <https://taloushallintoliitto.fi/kirjanpidon-abc-mita-jokaisen-tulisi-tietaa-kirjanpidosta/tilikausi-ja-tilinpaatos/varaston>. Luettu: 13.4.2019.

Rumpu, A. 3.6.2018. 5 kirjanpidon virhettä, jotka asettavat yrityksesi riskeille alttiiksi.
Visma Solutions Oy:n blogi. Luettavissa: <https://netvisor.fi/blog/5-kirjanpidon-virhetta/>. Luettu: 4.5.2019.

Tomperi, S. & Keskinen, V. 2018. Taloushallinto. Kirjanpidon erityiskysymyksiä. Edita.
Helsinki.

Valtioneuvoston asetus pien- ja mikroyritysten tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista
1753/2015. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20151753>. Luettu: 2.4.2019.

Verohallinto. 2019a. Oma-aloitteisten verojen ilmoittaminen ja maksaminen. Luettavissa:
<https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/ilmoittaminen-ja-maksaminen/omaaloitteiset-verot/>.
Luettu: 7.4.2019

Verohallinto. 2019b. Arvonlisäveron ja muiden oma-aloitteisten verojen ilmoittaminen – yksityiskohtaiset ohjeet 2019. Luettavissa: <https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/yhteys->

tiedot-ja-asiointi/lomakkeet/tayttoohjeet/arvonlis%C3%A4veron-ja-muiden-oma-aloitteisten-verojen-ilmoittaminen--yksityiskohtaiset-ohjeet-2019/#Yksityiskohtaiset%20t%C3%A4ytt%C3%B6ohjeet_. Luettu: 7.4.2019

Verohallinto. 2019c. Arvonlisäveron alarajahuojennus. Luettavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48634/arvonlis%C3%A4veron-alarajahuojennus/>. Luettu: 9.4.2019

Verohallinto. 2019d. Verokausi. Luettavissa: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/ilmoittaminen-ja-maksaminen/omaaloitteiset-verot/verokausi/>. Luettu: 10.4.2019

Verohallinto. 2019e. Ilmoittamisen ja maksamisen määräpäivät. Luettavissa: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/ilmoittaminen-ja-maksaminen/omaaloitteiset-verot/m%C3%A4%C3%A4r%C3%A4p%C3%A4iv%C3%A4t/>. Luettu: 10.4.2019.

Verohallinto 2019f. 6B Elinkeinotoiminnan veroilmoitus 2019 – yhteisö. Luettavissa: https://www.vero.fi/contentassets/216052c574d4442c86bbbc7b1cc64aeb/6b_3052v19_t.pdf. Luettu: 11.4.2019.

Verohallinto. 2018. Verohallinto toimittaa rekisteröivät tilinpäätöstiedot suoraan kaupparekisteriin. Luettavissa: https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/ilmoittaminen-ja-maksaminen/veroilmoitus/osakeyhtio-ja-osuuskunta/verohallinto_toimittaa_kaikki_rekistero/. Luettu: 5.4.2019.

Verohallinto. 4.7.2018. Maahantuonnin arvonlisäveron peruste. Luettavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/67624/maahantuonnin-arvonlis%C3%A4veron-peruste/#2-tullausarvo-on-yleens%C3%A4-arvonlis%C3%A4veron-perusteen-l%C3%A4ht%C3%B6arvona>. Luettu: 13.4.2019.

Verohallinto. 2017a. Ulkomaankaupan arvonlisäverotus. Luettavissa: https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/arvonlisaverotus/ulkomaankaupan_arvonlisaverotus/. Luettu: 2.4.2019.

Verohallinto. 2017b. Arvonlisäveron yhteenvetoilmoituksen antaminen ja ilmoituksen korjaaminen. Luettavissa: https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48617/arvonlisaveron_yhteenvetoilmoituksen_an/. Luettu: 9.4.2019

Verohallinto. 2017c. Maahantuonnin arvonlisäverotus. Luettavissa: https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/arvonlisaverotus/ulkomaankaupan_arvonlisaverotus/maahantuonnin-arvonlisavero/. Luettu: 11.4.2019

Verohallinto. 5.2.2017. Tietoa arvonlisäverotuksesta uudelle yrittäjälle. Luettavissa: <https://www.vero.fi/contentassets/afe7f589f1e0439894292caf0fe74c03/tietoa-arvonlis%C3%A4verosta-uudelle-yritykselle-5.12.2017.pdf>. Luettu: 13.4.2019.

Verohallinto. 2016. Maksuperusteinen alv. Luettavissa: https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/arvonlisaverotus/pienyritykset_voivat_tilittaa_arvonlisaverotusta/. Luettu: 11.4.2019.

Verohallinto. 25.11.2015. Syventävät vero-ohjeet: Vientikaupan arvonlisäverotus. Luettavissa: https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48667/vientikaupan_arvonlisaverotus/. Luettu: 2.4.2019.

Verohallinto. 2013. Kaukomyyntiä koskevat arvonlisäverosäännökset Suomessa. Luettavissa: https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48631/kaukomyyntia_koskevat_arvonlisaverosaan2/. Luettu: 2.4.2019.

Äärilä, L., Nyrhinen, R., Hyttinen, P. & Lamppu, K. 2017. Arvonlisäverotus käytännössä. Alma Talent Oy. Helsinki.

Liitteet

Liite 1. Pienyrityksen kululajikohtainen tuloslaskelma

Valtioneuvoston asetus pien- ja mikroyrityksen tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista, Liite I: Pienyrityksen kululajikohtainen tuloslaskelma

1. LIIKEVAIHTO
2. Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos
3. Valmistus omaan käyttöön
4. Liiketoiminnan muut tuotot
5. Materiaalit ja palvelut
  - a) Aineet, tarvikkeet ja tavarat
    - aa) Ostot tilikauden aikana
    - ab) Varastojen muutos
  - b) Ulkopuoliset palvelut
6. Henkilöstökulut
  - a) Palkat ja palkkiot
  - b) Henkilösivukulut
    - ba) Eläkekulut
    - bb) Muut henkilösivukulut
7. Poistot ja arvonalentumiset
  - a) Suunnitelman mukaiset poistot
  - b) Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä
  - c) Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset
8. Liiketoiminnan muut kulut
9. LIIKEVOITTO (-TAPPIO)
10. Rahoitustuotot ja -kulut
  - a) Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä
  - b) Tuotot osuuksista omistusyhteisyhteisöissä
  - c) Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista, erikseen samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä saadut
  - d) Muut korko- ja rahoitustuotot, erikseen samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä saadut
  - e) Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista
  - f) Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista
  - g) Korkokulut ja muut rahoituskulut, erikseen samaan konserniin kuuluville yrityksille
11. VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA
12. Tilinpäätössiirrot
  - a) Poistoeron muutos
  - b) Verotusperusteisten varausten muutos
  - c) Konserniavustus
13. Tuloverot
14. Muut välittömät verot
15. TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)

Liite 2. Pienyrityksen toimintokohtainen tuloslaskelma

Valtioneuvoston asetus pien- ja mikroyrityksen tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista, Liite

II: Pienyrityksen toimintokohtainen tuloslaskelma

1. LIIKEVAIHTO
2. Hankinnan ja valmistuksen kulut
3. Bruttokate
4. Myynnin ja markkinoinnin kulut
5. Hallinnon kulut
6. Liiketoiminnan muut tuotot
7. Liiketoiminnan muut kulut
8. LIIKEVOITTO (-TAPPIO)
9. Rahoitustuotot ja -kulut
  - a) Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä
  - b) Tuotot osuuksista omistusyhteisyriksissä
  - c) Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista, erikseen samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä saadut
  - d) Muut korko- ja rahoitustuotot, erikseen samaan konserniin kuuluvilta yritykseltä saadut
  - e) Arvon alentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista
  - f) Arvon alentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista
  - g) Korkokulut ja muut rahoituskulut, erikseen samaan konserniin kuuluville yrityksille
10. VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA
11. Tilinpäätössiirrot
  - a) Poistoeron muutos
  - b) Verotusperusteisten varausten muutos
  - c) Konserniavustus
12. Tuloverot
13. Muut välittömät verot
14. TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)

Liite 3. Pienyrityksen tasekaava

Valtioneuvoston asetus pien- ja mikroyrityksen tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista, Liite V: Pienyrityksen tasekaava

V a s t a a v a a

A PYSYVÄT VASTAAVAT

I Aineettomat hyödykkeet

1. Kehittämismenot
2. Aineettomat oikeudet
3. Liikearvo
4. Muut aineettomat hyödykkeet
5. Ennakkomaksut

II Aineelliset hyödykkeet

1. Maa- ja vesialueet, erikseen kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenot, jotka on akti-voitu kirjanpitolain 5 luvun 11 §:n mukaisesti
2. Rakennukset ja rakennelmat, erikseen kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenot, jotka on aktivoitu kirjanpitolain 5 luvun 11 §:n mukaisesti
3. Koneet ja kalusto
4. Muut aineelliset hyödykkeet
5. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat

III Sijoitukset

1. Osuudet saman konsernin yrityksissä
2. Saamiset saman konsernin yrityksiltä
3. Osuudet omistusyhteyshyödyksissä
4. Saamiset omistusyhteyshyödyksiltä
5. Muut osakkeet ja osuudet
6. Muut saamiset

B VAIHTUVAT VASTAAVAT

I Vaihto-omaisuus

1. Aineet ja tarvikkeet
2. Keskeneräiset tuotteet
3. Valmiit tuotteet/tavarat
4. Muu vaihto-omaisuus
5. Ennakkomaksut

II Saamiset, erikseen pitkäaikaiset

1. Myyntisaamiset, erikseen pitkäaikaiset
2. Saamiset saman konsernin yrityksiltä, erikseen pitkäaikaiset
3. Saamiset omistusyhteyshyödyksiltä, erikseen pitkäaikaiset
4. Lainasaamiset, erikseen pitkäaikaiset
5. Muut saamiset, erikseen pitkäaikaiset
6. Maksamattomat osakkeet/osuudet, erikseen pitkäaikaiset
7. Siirtosaamiset, erikseen pitkäaikaiset

III Rahoitusarvopaperit

1. Osuudet saman konsernin yrityksissä
2. Muut osakkeet ja osuudet
3. Muut arvopaperit

IV Rahat ja pankkisaamiset

Vastattavaa

A OMA PÄÄOMA

I Osake-, osuus- tai muu vastaava pääoma

II Ylikurssirahasto

III Arvonkorotusrahasto

V Muut rahastot

1. Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto
2. Vararahasto
3. Yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen mukaiset rahastot
4. Käyvän arvon rahasto
5. Muut rahastot

V Edellisten tilikausien voitto (tappio)

VI Tilikauden voitto (tappio)

B TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ

1. Poistoero
2. Verotusperusteiset varaukset

C PAKOLLISET VARAUKSET

1. Eläkevaraukset
2. Verovaraukset
3. Muut pakolliset varaukset

D VIERAS PÄÄOMA, erikseen pitkäaikainen

1. Joukkovelkakirjalainat, erikseen pitkäaikaiset
2. Vaihtovelkakirjalainat, erikseen pitkäaikaiset
3. Lainat rahoituslaitoksilta, erikseen pitkäaikaiset
4. Takaisinlainat työeläkevakuutuslaitoksilta, erikseen pitkäaikaiset
5. Saadut ennakot, erikseen pitkäaikaiset
6. Ostovelat, erikseen pitkäaikaiset
7. Rahoitusvekselit, erikseen pitkäaikaiset
8. Velat saman konsernin yrityksille, erikseen pitkäaikaiset
9. Velat omistusyhteysyrityksille, erikseen pitkäaikaiset
10. Muut velat, erikseen pitkäaikaiset
11. Siirtovelat, erikseen pitkäaikaiset

Liite 4. Lyhenneluettelo

ALV – Arvonlisäverolaki (30.12.1993/1501)

EVL – Laki elinkeinotulon verottamisesta (1968/360) eli elinkeinoverolaki

KPL – Kirjanpitolaki (30.12.1997/1336)

OYL – Osakeyhtiölaki (21.7.2006/624)

PMA – Valtioneuvoston asetus pien- ja mikroyritysten tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista 1753/2015

TAVARAKAUPAN ARVONLISÄVEROTUS JA TILINPÄÄTÖS MIKROYRITYKSESSÄ

YRITTÄJÄN OPAS

LAWLESS APPAREL OY

YRITTÄJÄLLE

Tavoitteena oli tuottaa opas, joka on helppolukuinen, käytännönläheinen, informatiivinen ja ymmärrettävä. Aihealueita, joihin oppaassa keskitytään ovat arvonlisäverotus, sen eri tilanteet ja ilmoittaminen sekä tilinpäätös, sen laatiminen ja rekisteröiminen.

Arvonlisäverotuksessa käydään läpi lyhyt oppimäärä erityisesti verkossa toimivan vaatekaupan arvonlisäverotustilanteista, sekä arvonlisäveroilmoituksen täyttäminen. Oppaaseen on lisätty joka aihealueeseen esimerkit. Tilinpäätöksestä käydään läpi mikroyrityksen tilinpäätösvaatimukset, tuloslaskelma, tase ja liitetiedot sekä tilinpäätöksen rekisteröiminen ja veroilmoitus.

Vaikka oppaassa ei otetakaan kantaa tilikauden aikaiseen kirjanpitoon, on varsinkin arvonlisäverotus-osioista hyötyä myös tilikauden aikana. Opasta ei ole sidottu tiettyyn ohjelmistoon, vaan sen avulla on tarkoituksena pystyä suorittamaan lakisääteiset ilmoitukset kirjanpito-ohjelmistosta huolimatta.

Mikäli haluatte tarkistaa tietoja tai hankkia lisätietoja, oppaan sivuilla on muistiinpanokentästä voitte löytää linkit esimerkiksi verottajan ohjeisiin.

1 ARVONLISÄVEROTUKSESTA

Yleistä arvonlisäverotuksesta.....	6
Arvonlisäverotus kotimaassa.....	10
Kotimaan myynnit.....	12
Tavarakauppa EU:n alueella.....	13
Yhteisöhankinta.....	16
Tavarakauppa EU:n ulkopuolelle.....	17
Arvonlisäveroilmoitus.....	20

2 TILINPÄÄTÖKSESTÄ

Mikroyrityksen tilinpäätöksestä.....	25
Tuloslaskelma.....	26
Tase.....	32
Liitetiedot.....	39
Verotettavan tulon laskeminen.....	43
Veroilmoitus.....	44
Tilinpäätöksen rekisteröiminen.....	45

1 ARVONLISÄVEROTUKSESTA

YLEISTÄ ARVONLISÄVEROTUKSESTA

Arvonlisävero on kulutusvero. Arvonlisäveroa suoritetaan Suomessa pääsääntöisesti tavarahan mynnistä ja velvollinen suorittamaan sitä on tavarahan tai palvelun myyjä. Lopullisen veron maksaa tavarahan tai palvelun lopullinen kuluttaja. Suomen arvonlisäverolakia sovelletaan vain, jos tavarahan myynti, maahantuonti tai yhteisöhankinta tapahtuu Suomessa.

Veroa maksetaan kaikissa vaihdannan vaiheissa, mutta kertaantuminen estetään yrityksen vähennysoikeuden avulla. Verovelvollinen saa vähentää arvonlisäveron verollista liiketoimintaansa varten tekemistä hankinnoista.

Arvonlisävero on **oma-aloitteinen vero**, eli verovelvollinen ilmoittaa ja maksaa verot itse. Jos liikevaihto on enintään 30000 euroa, arvonlisäveron voi ilmoittaa ja maksaa kalenterivuositain ja muut oma-aloitteiset verot voi maksaa neljännesvuositain.

Vapaaehtoinen verovelvollisuus ja vähäinen toiminta

Myyjä ei ole verovelvollinen, jos tilikauden liikevaihto on enintään 10000€, ellei häntä ole oman ilmoituksen perusteella merkitty verovelvolliseksi. Rajaa laskettaessa otetaan huomioon tavaroiden ja palveluiden verolliset myynnit.

Vaikka raja ei ylittyisi, on yrityksellä oikeus hakeutua **vapaaehtoisesti verovelvolliseksi**. Tässä tapauksessa arvonlisävero maksetaan kaikista arvonlisäveron alaisista myynneistä, vaikka tilikauden liikevaihto jää alle rajan.

Täyden verohuojennuksen saa, mikäli liikevaihto on enintään 10 000 euroa. Tilikaudella tilitetyn veron saa takaisin kokonaan lukuun ottamatta mm. käänteisen verovelvollisuuden perusteella tai yhteisöhankinnasta suoritettua veroa.

Vapaaehtoinen verovelvollisuus ja vähäinen toiminta

Osittaisen veronhuojennuksen saa, jos liikevaihto ylittää 10 000 euroa mutta on alle 30 000 euroa, saa osan tilitetystä arvonlisäverosta. Lopullisen veron määrä lasketaan seuraavan kaavan mukaan:

$$Vero = \frac{(liikevaihto - 10\,000) * vero}{20\,000}$$

Huojennusta ei makseta, jos laskettu huojennus on negatiivinen (liikevaihto yli 30 000€) tai jos tilitettävä vero on negatiivinen (vähennettävät verot ylittävät tilitettävät verot).

ESIMERKKI

Liikevaihto oli 15 000€ ja tilitettävä vero 3000€. Lopullisen veron määrä on
=3000 - (5000*3000)/20000
=3000 - 750
=2250

Vapaaehtoinen verovelvollisuus ja vähäinen toiminta

Verot tilitetään verokausittain, eli liikevaihdon määrästä riippuen kuukausittain, neljännesvuosittain tai kalenterivuositain. Huojennusta haetaan arvonnäisäveroilmoituksen yhteydessä, mutta viimeistään kolmen vuoden kuluessa tilikauden päättymisestä.

Jos liikevaihto on 0 – 30 000 €, verokaudeksi saa valita vuoden, neljännesvuoden tai kuukauden. Vuosimenettelyssä arvonnäisävero pitää ilmoittaa ja maksaa seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä.

ARVONLISÄVEROTUS KOTIMAASSA

Ostot kotimaasta

Ulkopuolisilta ostettujen tavaroiden ostohintaan sisältyvä vero on vähennyskelpoista, jos hyödykkeet on hankittu verollista liiketoimintaa varten. Ilmoitetaan arvonlisäveroilmoituksella kohdassa VEROKAUDEN VÄHENNETTÄVÄ VERO.

Kaikissa tilanteissa arvonlisäveroa ei saa vähentää. Vähennysten rajoitukset liittyvät yleensä hyödykkeisiin, jota käytetään yksityiskulutukseen, esim. edustusmenot ja vastikkeetta henkilökunnalle luovutettavat hyödykkeet.

Koko henkilökunnalle järjestettävät virkistystilaisuudet taas ovat arvonlisäverotuksessa vähennyskelpoisia.

ESIMERKKI

Tilaatte kotimaiselta yritykseltä huppareita 1000 € + alv 24%. Hupparit on tarkoitettu myytäväksi, joten arvonlisäveron saa vähentää. Ilmoitatte vähennettävän veron määrän kohdassa "Verokauden vähennettävä vero".

ESIMERKKI

Nicolla on ystäviä, jotka ovat lupailleet tilaavansa Counter Strike –tiimilleen uudet pelipaidat teidän kauttanne. Päättätte, että viette tiimin perjantaina ulos, jotta saisitte vietyä tilauksen maaliin.

Lasku saapuu. Koska kyseessä oli asiakkaaseen kohdistuva vieraanvaraisuus, kyseessä on edustus ja arvonlisäveroa ei saa vähentää.

Myynnit kotimaahan kuluttajalle

Hyödykkeiden myyntiä kuluttajille säätelee kuluttajansuojalaki. Tavaroiden markkinoinnissa on ilmoitettava kokonaishinta veroineen.

Kuluttajakaupassa kuiteissa tai laskuissa tulee olla arvonlisäveroerittely, josta näkyy veroton hinta, alv-prosentsi, veron osuus ja kokonaishinta eli maksettava loppusumma. Vero peritään ostajalta myynnin yhteydessä ja tilitetään. Ilmoitetaan kohdassa VERO KOTIMAAN MYYNNISTÄ VEROKANNOITTAIN.

Myynnit kotimaahan yrityksille

Yritysten väliseen kauppaan sovelletaan kauppalain säännöksiä ja yleisiä sopimusoikeudellisia periaatteita. Ilmoitetaan kohdassa VERO KOTIMAAN MYYNNISTÄ VEROKANNOITTAIN.

Oman käytön verotus

Oman käytön verotusta sovelletaan tilanteissa, joissa hyödyke on hankittu verolliseen liiketoimintaan ja arvonlisävero on vähennetty, mutta siirretään myöhemmin omaan käyttöön tai luovutetaan vastikkeetta.

Veron perusteena on ostohinta, ja suoritettavan veron määrä on sama kuin alun perin vähennetty määrä. Jos omaan käyttöön otettu tavara on ostettu toisesta EU-maasta ja vero on vähennetty, on perusteena yhteisöhankinnan arvo. Jos tavara on tuotu EU:n ulkopuolelta, on perusteena maahantuonnin yhteydessä määrätty veron peruste.

Arvonlisäverovelvollinen yritys ilmoittaa ja maksaa veron omaan käyttöön otetusta tavarasta tai palvelusta samalla tavalla kuin toimisi, jos myisi tuotteen ulkopuoliselle. Ilmoitetaan kohdassa VERO KOTIMAAN MYYNNISTÄ VEROKANNOITTAIN.

ESIMERKKI

Tilaatte suomalaiselta yritykseltä 5 hupparia 40 € per kappale, yht. 200€ + ALV 24%. Otatte sittenkin kolme hupparia omaan käyttöön. Ilmoitatte arvonlisäveron "Vero kotimaan myynnistä" $40,00 \text{ €} \cdot 3 \cdot 24\% = 28,80 \text{ €}$.

TAVARAKAUPPA EU:N ALUEELLA

Tavaroiden myyntiä ja hankintaa EU-maiden välillä alv-velvollisten kesken kutsutaan **yhteisökaupaksi**.

Tavarantoimittajan myynti on pääosin verotonta, edellytyksenä on, että ostaja on rekisteröitynyt ALV-velvolliseksi toisessa EU-maassa ja tavara kuljetetaan EU-maasta toiseen. Tavarantoimittajan yhteisömyynnit tulee ilmoittaa myös yhteenvetoilmoituksella.

Yhteisökaupan käsite ei koske kuluttajamyyntiä tai kauppaa EU:n ulkopuolelle.

Kuluttajamyynti toiseen EU-maahan

Periaatteen mukaan arvonlisävero kuuluu sille valtiolle, jossa tavara kulutetaan. Myynti on yhteisömyyntiä vain silloin, kun ostaja on toinen arvonlisäverovelvollinen. Jos ei, myynti verotetaan joko Suomessa tai sovelletaan kaukomyyntin säännöksiä.

Kaukomyyntiä on myynti, jossa

- 1) ostaja ei ole verovelvollinen,
- 2) tavara kuljetetaan Suomesta ostajalle toiseen jäsenvaltioon ja
- 3) jossa kuljetuksen suorittaa myyjä tai joku myyjän puolesta.

Kuluttajamyynnti toiseen EU-maahan

Mikäli yritys harjoittaa kaukomyyntiä, on sen rekisteröidyttävä verovelvolliseksi siinä jäsenvaltiossa, johon tavarat myydään ja tilitettävä vero siellä.

Rekisteröityä ei tarvitse, mikäli vuosimyyntin kokonaisarvo on kyseisen EU-maan asettamaa kynnysarvoa alhaisempi. Kynnysarvo voi olla maasta riippuen joko 35 000€ tai 100 000€ paikallista valuuttaa.

ESIMERKKI

Myytte vuoden aikana verkkokaupassa Ruotsalaisille kuluttajille 290 000 kruunulla ja Virolaisille kuluttajille 42 600 eurolla ja huolehditte kuljetuksesta.

Tarkastatte Ruotsin ja Viron kaukomyyntiä koskevat alarajat EU-maittain. Rekisteröidytte arvonlisäverovelvollisiksi siitä toimituksesta alkaen, jolloin alaraja ylittyy.

Ilmoitatte myynnit Ruotsiin kotimaan myynteinä ja myynnit Viroon kotimaan myynteinä alarajan ylittymiseen asti (35 000€). Yli menevä osa ilmoitetaan kohdassa "0-verokannan alainen liikevaihto". Ette anna tästä myynnistä yhteenvetoilmoitusta.

Yhteisöhankinta

Puhutaan **yhteisöhankinnasta**, kun Suomessa arvonlisäverovelvollinen ostaja hankkii tavaroita myyjältä, joka on arvonlisäverovelvollinen toisessa EU-maassa ja esine kuljetetaan ostajalle EU-maasta toiseen.

Myyjä toisesta EU-maasta ei suorita arvonlisäveroa, vaan ostaja suorittaa sen määränpäämaassa.

Verolliseen liiketoimintaan hankittujen tavaroiden arvonlisäveron saa kuitenkin vähentää. Maksettavaa veroa ei siis tässä tapauksessa jää veron vähennysoikeuden vuoksi, mutta verojen ja ostojen määrä tulee silti ilmoittaa.

ESIMERKKI

Ostatte Saksasta vaatteita ja ne toimitetaan teille Suomeen. Saksa on EU-jäsenmaa, joten kyse on yhteisöhankinnasta. Laskette hankintahinnasta arvonlisäveron, jonka ilmoitatte kohdassa "Vero tavaraostoista muista EU-maista". Vaatteiden alv on vähennyskelpoinen, joten vero sisällytetään kohtaan "Verokauden vähennettävä vero".

Ilmoitatte lisäksi hankintojen yhteismäärän kohdassa "Tavaraostot muista EU-maista" (hankintahinnat).

TAVARAKAUPPA EU:N ULKOPUOLELLE

Vienti

Kun tavara toimitetaan EU:n ulkopuolelle, on kyseessä vienti. Vientikauppa on säädetty verottomaksi, ja arvonlisäverolaki sisältää säädökset kaikista tilanteista, joissa veroa ei suoriteta viennistä. Verottomuus siis edellyttää erillistä arvonlisäverolain säännöstä.

Yleisin tilanne on tavarahan myynti, kun myyjä tai joku muu hänen toimeksiannostaan kuljettaa tavarahan EU:n ulkopuolelle. Tässä tilanteessa myynti on verotonta riippumatta siitä, onko ostaja yksityishenkilö vai yritys tai mihin maahan tämä on sijoittautunut. Oleellista on, että tavara kuljetetaan suoraan EU:n ulkopuolelle myyjän toimipaikasta.

Vienti on ilmoitettava tullille ennen vientiä sähköisesti. Myyjä tarvitsee veroviranomaisia varten kirjanpitoonsa selvityksen siitä, että tavara on viety EU:n ulkopuolelle.

HUOM! Ahvenanmaa käsitetään "ulkomaana".

ESIMERKKI

Vaikka tavaroiden myynnistä EU:n ulkopuolelle ei suoriteta veroa laissa säädetyissä tilanteissa, verottomat myynnit ilmoitetaan arvonlisäveroilmoituksella kohdassa "0-verokannan alainen liikevaihto".

Tuonti

Maahantuonti on verollinen tapahtuma, josta maksetaan arvonlisäveroa. Tavarat on tuontitullattava ennen kuin ne saa ottaa käyttöön tai myydä eteenpäin.

Arvonlisäverotus siirtyi Tullilta verohallinnolle 1.1.2018 koskien ALV-rekisteriin merkittyjä yrityksiä. Tuonnin alv ilmoitetaan samalla lomakkeella kuin muutkin.

Kun tavaraa tuodaan EU:n ulkopuolelta Suomeen, Tullille on annettava tavarasta tuonti-ilmoitus. Maahantuonnin veron saat selville, kun kerrot maahantuonnin arvonlisäveron perusteen sillä verokannalla, jota tavaroihin sovelletaan. Laske eri verokantojen (24 %, 14 %, 10 %) mukaiset verot yhteen ja ilmoita summa. Maahantuonnin veron peruste on yleensä tullauspäätöksessä ilmoitettu tullausarvo.

Alle 22 euron arvoisista tuontilähetyksistä ei ole tarvinnut maksaa arvonlisäveroa, mutta vähäarvoisten lähetysten arvonlisäverovapaus poistuu vuonna 2021.

ESIMERKKI

Tilaatte vaatteita Suomeen EU:n ulkopuolelta. Tullauspäätöksen hyväksymispäivä on 6.5.2019. Tavarat on hankittu yrityksen verollista liiketoimintaa varten, joten arvonlisäveron saa vähentää.

Ilmoitatte tavaroiden maahantuonnin veron perusteen ja veron arvonlisäveroilmoituksen kohdissa "Tavaroiden maahantuonnit EU:n ulkopuolelta" ja "Vero tavaroiden maahantuonneista EU:n ulkopuolelta". Koska tavarat tulevat vähennykseen oikeuttavaan käyttöön, ilmoitatte arvonlisäveron myös kohdassa "Verokauden vähennettävä vero".

ARVONLISÄVEROILMOITUS

Arvonlisäveroilmoitus

Asiakas	Verokausi
Lawless Apparel Oy, 2776035-1	2019 (vuosi)

Ei toimintaa

☐ Ei toimintaa verokaudella.

Maksuperusteinen arvonlisävero

Tilittääkö arvonlisäveron tällä verokaudella maksuperusteisesti?

Kyllä ☒ Ei ☐

Kun veron ilmoittaa OmaVerossa, arvonlisäveroilmoitukselle nousevat suoraan nimi, y-tunnus ja valittu verokausi. Jos verokaudella ei ole ollut toimintaa, valitaan "Ei toimintaa verokaudella".

ARVONLISÄVEROILMOITUS

Vero kotimaan myynneistä verokannoittain

24 %:n vero	<input type="text" value="0.00"/>	€
14 %:n vero	<input type="text" value="0.00"/>	€
10 %:n vero	<input type="text" value="0.00"/>	€

Vero ostoista ja maahantuonneista

Vero tavaraostoista muista EU-maista	<input type="text" value="0.00"/>	€
Vero palveluostoista muista EU-maista	<input type="text" value="0.00"/>	€
Vero tavaroiden maahantuonneista EU:n ulkopuolelta	<input type="text" value="0.00"/>	€
Vero rakentamispalvelun ja metalliromun ostoista	<input type="text" value="0.00"/>	€

Vero kotimaan myynneistä verokannoittain

- Kotimaassa myytyjen tavaroiden ja palvelujen arvonlisäverot
- tavarat ja palvelut, jotka on otettu omaan käyttöön
- Kaukomyynti, jos myynti alittaa ostajan maan alarajan
- palvelut, jotka on ostettu ulkomaalaiselta, joka ei ole Suomessa arvonlisäverovelvollinen (käännetty verovelvollisuus)

Vero ostoista ja maahantuonneista

Vero tavaraostoista muista EU-maista

- Verot muiden EU-maiden *arvonlisäverovelvollisilta* ostetuista tavaroista

Vero tavaroiden maahantuonneista EU:n ulkopuolelta

- Maahantuonnista suoritettava arvonlisävero

ARVONLISÄVEROILMOITUS

Verokauden vähennettävä vero

- ostoon sisältyvä arvonlisävero, kun myyjä on Suomessa arvonlisäverovelvollinen
- vero nollaverokannan alaiseen liiketoimintaan liittyvistä hankinnoista
- vero EU-tavaraostoista eli yhteisöhankinnoista (ilmoita myös kohdassa "Vero tavaraostoista muista EU-maista")
- tavaroiden maahantuonneista suoritettu arvonlisävero (= ostot EU:n ulkopuolelta, myös Ahvenanmaalta)
- käännetyt verovelvollisuuden perusteella suoritettu vero sellaisesta Suomessa tehdystä ostosta, jossa ulkomaalainen myyjä ei ole ollut Suomessa arvonlisäverovelvollinen (ilmoita myös kohdassa "Vero kotimaan myynneistä verokannoittain" tai "Vero palveluostoista muista EU-maista")

Vähennettävä vero

Verokauden vähennettävä vero	<input type="text" value="0,00 €"/>	?
Ilmoitanko alarajahuojennuksen tietoja tällä verokaudella?		
Ilmoita alarajahuojennus kalenterivuoden tai tilikauden viimeisen verokauden veroilmoituksella.		Kyllä ☒ Ei ☐
Maksettava vero / palautukseen oikeuttava vero		0,00 €

Ilmoita vähennykset vain siltä osin kuin ostettuja tavaroita tai palveluita on käytetty arvonlisäverolliseen toimintaan. Vähennystä ei voi tehdä, jos tavarat tai palvelut tulevat yksityiskäyttöön tai sellaiseen käyttöön, jonka vähennysoikeutta on rajoitettu, esimerkiksi edustus.

Ilmoita alarajahuojennus tässä.

ARVONLISÄVEROILMOITUS

Myynnit, ostot ja maahantuonnit

0-verokannan alainen liikevaihto	<input type="text" value="0,00 €"/>	
Tavaroiden myynnit muihin EU-maihin	<input type="text" value="0,00 €"/>	
Palveluiden myynnit muihin EU-maihin	<input type="text" value="0,00 €"/>	
Tavaraostot muista EU-maista	<input type="text" value="0,00 €"/>	
Palveluostot muista EU-maista	<input type="text" value="0,00 €"/>	
Tavaroiden maahantuonnit EU:n ulkopuolelta	<input type="text" value="0,00 €"/>	
Rakentamispalvelun ja metalliromun myynnit (käännetty verovelvollisuus)	<input type="text" value="0,00 €"/>	
Rakentamispalvelun ja metalliromun ostot	<input type="text" value="0,00 €"/>	

Myynnit, ostot ja maahantuonnit

Tässä ilmoitetaan myyntien ja ostojen määrä ilman arvonlisäveroa.

0-verokannan alainen liikevaihto

- tavarain myynti EU:n ulkopuolelle
- kaukomyynti, jos myynti ylittää ostajan maan alarajan

Tavaraostot muista EU-maista

- Muista EU-maista kuin Suomesta ostettujen tavaroiden eli yhteisöankintojen yhteissumma

Tavaroiden maahantuonnit EU:n ulkopuolelta

- EU:n ulkopuolelta maahantuotujen tavaroiden yhteismäärä eli veron peruste

Tavaroiden myynnit muiden EU-maiden kuluttajille eivät ole verotonta yhteisömyyntiä vaan verollista kotimaan myyntiä.

2 TILINPÄÄTÖKSESTÄ

MIKROYRITYKSEN TILINPÄÄTÖKSESTÄ

Osakeyhtiöt ovat velvollisia pitämään kahdenkertaista kirjanpitoa. Tilikaudelta on laadittava tilinpäätös neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Tilinpäätös on allekirjoitettava, päivättävä ja rekisteröitävä Patentti- ja rekisterihallitukselle.

Tilinpäätös tulee rekisteröidä kahden kuukauden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta, ja sen voi ilmoittaa suoraan kaupparekisteriin tai veroilmoituksen mukana, jolloin Verohallinto toimittaa tilinpäätöstiedot kaupparekisteriin.

Mikroyritykselle pakollisia tilinpäätösdokumentteja ovat tuloslaskelma, tase ja liitetiedot. Mikro- ja pienyrityksien tilinpäätöksestä säädetään valtioneuvoston asetuksessa pien- ja mikroyrityksen tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista (PMA).

Pien- ja mikroyrityksille on säädetty omat tuloslaskelma- ja tasekaavat.

TULOSLASKELMA

Tuloslaskema sisältää tilikauden tuotot ja niistä vähennetyt kulut. Tilinpäätös laadittava yleisten tilinpäätösperiaatteiden mukaisesti suoriteperusteisesti, eli kun hyödyke luovutetaan myyjältä ostajalle.

Seuraavaksi käydään läpi kululajikohtainen tuloslaskelma ja erien sisältö. Mikroyritys saa laatia tuloslaskelmansa myös toimintokohtaisena, mutta kululajikohtainen on yleisemmässä käytössä.

Kululajikohtainen tuloslaskelma löytyy kokonaisuudessaan oppaan liitteenä.

KULULAJIKOHTAINEN TULOSLASKELMA

1. LIIKEVAIHTO

Sisältää tuotteiden ja palveluiden myynnistä saadut tuotot, joista on vähennetty myönnettyt alennukset, sekä arvonlisävero ja muut välittömästi myynnin määrään perustuvat verot.

2. Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos

Yritys, joka itse valmistaa tuotteita, merkitsee tähän erään valmiita ja keskeneräisiä tuotteita koskevan varaston muutoksen.

3. Valmistus omaan käyttöön

Jos yritys tuottaa itse omaa käyttöomaisuuttansa, menojen aktivointi käyttöomaisuuteen tulisi ensisijaisesti kirjata hyvittämällä menotilejä. Mikäli tämä ei ole mahdollista, aktivointi voidaan kirjata tämän erän kautta.

4. Liiketoiminnan muut tuotot

eivät ole varsinaisen toiminnan tuottoja eivätkä rahoitustuottoja, mutta liittyvät yrityksen harjoittamaan liiketoimintaan. Tällaisia tuottoja voivat olla esimerkiksi vuokratuotot ja luovutusvoitot.

5. Materiaalit ja palvelut

a) Aineet, tarvikkeet ja tavarat

aa) Ostot tilikauden aikana

Sisältää vaihto-omaisuushankinnat

ab) Varastojen muutos

Varaston muutos kirjataan varastokirjanpidon ja/tai inventaariolistan perusteella. Varaston muutoksella korjataan tilikauden ostomenoja, jotta tilikaudelle kohdistuisivat vain ostot, jotka vastaavat tilikauden myyntejä

b) Ulkopuoliset palvelut

sisältää esimerkiksi alihankinnan ja työvoiman vuokrauksen, jotka liittyvät myytäväksi tarkoitettuihin hyödykkeisiin. Tähän erään ei esimerkiksi lueta kirjanpitopalveluita, jotka taas koskevat enemmänkin koko yritystä kuin myytäviä hyödykkeitä.

6. Henkilöstökulut

a) Palkat ja palkkiot

Palkat ja palkkiot ovat korvauksia fyysisille henkilöille työsuorituksista, ja siihen luetaan lähtökohtaisesti vain rahapalkka.

b) Henkilösivukulut

Henkilösivukulut perustuvat palkkoihin ja määräytyvät palkkojen perusteella. Tähän erään sisällytetään esimerkiksi sosiaaliturvamaksut ja eläkejärjestelyistä johtuvat kulut.

ba) Eläkekulut

Kirjanpidon mukaiset eläkekulut

bb) Muut henkilösivukulut

Kirjanpidon mukaiset muut palkkojen sivukulut

7. Poistot ja arvonalentumiset

a) Suunnitelman mukaiset poistot

Aineelliseen omaisuuteen kuuluvan hyödykkeen, jonka arvioidaan tuottavan tuloa useana tilikautena, hankintameno poistetaan merkitsemällä se suunnitelman mukaan kuluksi kullekin tilikaudelle hyödykkeen vaikutusaikana .

b) Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä

Sisältää yleensä maa- ja vesialueiden arvonalennuksen.

c) Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset

Esimerkiksi vesi- tai palovahingoista johtuvat hyödykkeiden tuhoutuminen.

8. Liiketoiminnan muut kulut

Erät, jolle ei ole varattu omaa erilliserää, esimerkiksi vuokra- ja tietoliikennemenot, kirjanpito- ja henkilöstötilaisuudet.

9. LIIKEVOITTO (-TAPPIO)

Välisumma, saadaan vähentämällä tuotoista toiminnan juoksevat kulut ja liiketoimintaan kuuluvan omaisuuden poistot sekä mahdolliset arvonalentumiset.

10. Rahoitustuotot ja -kulut

11. VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA

12. Tilinpäätössiirrot

Nämä ovat tuloksenjärjestelyeriä, jotka voidaan vähentää mikäli ne ovat verotuksessa vähennyskelpoisia ja niiden vähentäminen vaikuttaa maksettavan veron määrään.

a) Poistoeron muutos

b) Verotusperusteisten varausten muutos

c) Konserniavustus

13. Tuloverot

Yhtiön maksettavaksi tulevat tuloverot.

14. Muut välittömät verot

Veroja, jotka määräytyvät yrityksen tuloksen perusteella mutta eivät ole tuloveroja, harvinainen erä.

15. TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)

Mikroyrityksen on laadittava tase pienyrityksen tasekaavan mukaan.

- 1) vastaavaa puolen pysyvissä vastaavissa esitetään erikseen aineettomat hyödykkeet, aineelliset hyödykkeet ja sijoitukset; sekä vaihtuvissa vastaavissa esitetään erikseen vaihto-omaisuus, saamiset, rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset; ja
- 2) vastattavaa puolella esitetään erikseen oma pääoma, tilinpäätössiirtojen kertymä, pakolliset varaukset ja vieras pääoma.

Seuraavaksi käydään läpi erät, jotka ovat mikroyrityksen ja pienimuotoisen verkkokaupan kannalta olennaisia.

Tasekaava löytyy kokonaisuudessaan oppaan liitteenä.

VAIHTO-OMAISUUS

Varasto esitetään taseessa vaihto-omaisuutena.

Vaihto-omaisuuden neljä erää ovat Aineet ja tarvikkeet, Keskeneräiset tuotteet, Valmiit tuotteet/Tavarat ja Muu vaihto-omaisuus.

Aineisiin ja tarvikkeisiin luetaan hyödykkeiden valmistamiseksi hankitut raaka-aineet, osat tai muut vastaavat hyödykkeet, valmistamiseen ja myyntiin liittyvät tarvikkeet.

Keskeneräiset tuotteet sisältävät puolivalmisteet, jotka tuotetaan valmiiksi yhtiön tuotantoprosessissa ja ovat tarkoitettu myytäväksi.

Valmiit tuotteet ovat valmistustoimintaa harjoittavan yrityksen hyödykkeille, jotka ovat syntyneet yrityksen tuotantoprosessissa ja ovat tarkoitettu myytäväksi.

Tavarat taas on erä vähittäis- tai tukkukauppaa harjoittavalle yritykselle, joka myy toiselta yritykseltä ostetut tuotteet sellaisinaan.

Muu vaihto-omaisuus sisältää erät, jotka eivät sovi muihin edellä mainittuihin eriin, esimerkiksi myytäväksi tarkoitetut tontit tai arvopaperit.

VAIHTO-OMAIKUUDEN ARVOSTAMINEN

Varastossa voi olla tilinpäätöshetkellä samanlaisia hyödykkeitä, jotka on ostettu erisuuruisilla hankintamenoilla.

Kirjanpitolaissa oletuksena on, että vaihto-omaisuuteen kuuluvien hyödykkeiden hankintameno määritetään FIFO-periaatteella (*first in first out*), tai että luovutusjärjestys on ollut hankintajärjestykselle päinvastainen (LIFO, *last in last out*).

Hyödykkeiden hankintamenoksi saadaan myös merkitä toteutuneiden hankintahintojen keskiarvo, joka on painotettu vastaavilla hankintamäärillä.

Hankintamenoakaan ei voi suoraan olettaa varaston arvoksi. Mikäli tilinpäätöspäivänä erän todennäköinen hankintameno tai luovutushinta on hankintamenoa pienempi, tulee erotus kirjata kuluksi.

VAIHTO-OMAISUUDEN ARVOSTAMINEN

ESIMERKKI

Tilikauden päättyessä varastossa on inventaarioluettelon mukaan kahdenlaisia huppareita.

Mustia on 10 kpl. Mustia huppareita on tilikauden aikana ostettu kahdessa 10 kappaleen erässä, joiden yksikköhinnat ovat olleet 10 € ja 12 €. Harmaita on 5 kpl.

Harmaita huppareita on ostettu kahdessa 10 kpl erässä tilikauden aikana. Niiden yksikköhinta on ollut 15€.

Tilikauden lopussa mustia huppareita on myynnissä hintaan 20€ ja harmaita huppareita alennuksessa 10€.

Yrityksen varaston arvo tilinpäätökseen tulee seuraavasti: Mustat: $10 \times 12\text{€} = 120\text{€}$. FIFO periaatteen mukaan tavaroiden oletetaan olevan viimeisestä ostoerästä.

Harmaat: $5 \times 10\text{€} = 50\text{€}$. Alimman arvon periaatteen mukaan tässä varaston arvo lasketaan ostohintaa alhaisemmalla myyntihinnalla. Yhteensä varaston arvo on $120\text{€} + 50\text{€} = 170\text{€}$.

SAAMISET

Saamiset jaetaan seitsemään erään:

- 1 Myyntisaamiset
- 2 Saamiset saman konsernin yrityksiltä
- 3 Saamiset omistusyhteyksyrityksiltä
- 4 Lainasaamiset
- 5 Muut saamiset
- 6 Maksamattomat osakkeet/osuudet
- 7 Siirtosaamiset.

Erät tulee jakaa pitkä- ja lyhytaikaisiin. Pitkäaikaiseksi katsotaan saaminen tai se osa saamisesta, joka erääntyy maksettavaksi yhtä vuotta pidemmän ajan kuluttua. Muut saamiset ovat lyhytaikaisia.

Myyntisaamista ovat toimintaan kuuluvan hyödykkeen myynnistä syntyvät saamiset, eli kun myydään laskulla.

Mahdollinen luottotappio (eli kun joku ei maksa laskujaan) tulee merkitä kuluksi tuloslaskelmaan. Yleensä todennäköisenä luottotappiota pidetään, mikäli menettämisriski on yli 50 prosenttia. Tuloa ei oikaista, vaan luottotappio kirjataan liiketoiminnan muihin kuluihin.

OMA PÄÄOMA

Oma pääoma näyttää yrityksen omistajien sijoituksen arvon tilinpäätöshetkellä.

Omaan pääomaan kuuluvat kuusi erää *Osakepääoma*, *Ylikurssirahasto*, *Arvonkorotusrahasto*, *Muut rahastot*, *Edellisten tilikausien voitto (tappio)* ja *Tilikauden voitto (tappio)*.

Jos yhtiön hallitus havaitsee, että yhtiön oma pääoma on negatiivinen, hallituksen on viipymättä tehtävä osakepääoman menettämisestä rekisteri-ilmoitus. Merkintä voidaan poistaa yhtiön tekemän ilmoituksen perusteella kaupparekisteristä, jos yhtiön oma pääoma on yli puolet osakepääomasta.

HUOM! Yksityisen osakeyhtiöiden vähimmäispääomavaatimus on osakeyhtiölain mukaan 2500 euroa, mutta tämä vaatimus poistuu 1.7.2019. Yksityinen osakeyhtiö voidaan tämän jälkeen halutessaan perustaa ilman omaa pääomaa, ja ennen lain voimaantuloa perustettu osakeyhtiö voi alentaa osakepääomaansa.

VIERAS PÄÄOMA

Ostovelkaa syntyy, kun hankitut palvelut tai hyödykkeet maksetaan laskulla ja kirjataan suoriteperusteisesti kirjanpitoon.

Muut velat sisältää velat, joille ei ole taseessa varattu omaa erää.

Siirtovelat sisältää tilikaudella saadut maksut sellaisista tuloista, jotka toteutuvat suoriteperusteisesti vasta seuraavilla tilikausilla, jollei niitä ole merkittävä ennakkomaksuihin tai suoriteperusteisesti toteutuneet menot, joista ei ole suoritettu maksua, ellei niitä ole merkittävä ostovelkoihin.

Siirtovelkoihin tulee merkitä tulojen ja menojen jaksottamiseen liittyvät, eli laskennalliset, erät. Muihin velkoihin taas luetaan velat, jotka perustuvat dokumenttiin, esimerkiksi arvonalisäverovelka.

LIITETIEDOT

- 1) Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet
- 2) Poikkeukselliset erät
- 3) Tilikauden jälkeiset olennaiset tapahtumat
- 4) Arvonkorotusrahasto
- 5) Pitkäaikaiset lainat
- 6) Annetut vakuudet, taseen ulkopuoliset sitoumukset, eläkevastuut
- 7) Tiedot emoyrityksestä
- 8) Lainat toimitusjohtajalle ja hallintoelimiin kuuluville henkilöille sekä heidän puolestaan annetut sitoumukset
- 9) Liiketoimet intressitahojen kanssa
- 10) Henkilöstö
- 11) Omien osakkeiden ja osuuksien hankinnat ja luovutukset
- 12) Toimintakertomusta vastaavat tiedot

LIITETIEDOT

- 1) Liitetietona on esitettävä tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut **arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät** siltä osin kuin ne ovat yritykselle valinnaisia. Jos yritys tekee tilinpäätöksensä PMA:n arvostusolettamien pohjalta, ei liitetietoa kuitenkaan tarvitse antaa esimerkiksi vaihto-omaisuudesta, jos arvostusperiaate on FIFO.

Jos noudatetaan oletusperiaatteita, liitetieto voisi näyttää esimerkiksi tältä:

Tilinpäätöksen laatimisessa on noudatettu pien- ja mikroyrityksen tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista annetun asetuksen (PMA) mikroyritysäännöstä.

Saamiset, rahoitusarvopaperit ja muut sellaiset rahoitusvarat sekä velat on arvostettu kirjanpitolain 5 luvun 2 § mukaisesti. Muilta osin tilinpäätös on laadittu pien- ja mikroyrityksen tilinpäätösasetuksen arvostamista ja jaksottamista koskevien pienyrityksen olettamaperiaatteiden mukaisesti.

LIITETIEDOT

2) Poikkeukselliset erät

Tämä vaikuttaa liikevoittoon, eikä sitä voi vertailla edelliseen vuoteen ilman lisätietoa poikkeuksellisista eristä.

10) Henkilöstö

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana on esitettävä.

Mikrokokoisen yrityksen laatima tilinpäätös antaa kirjanpitolain mukaisen "oikean ja riittävän kuvan", kun tilinpäätöksessä on annettu PMA:ssa luetellut pakolliset liitetiedot.

VEROTETTAVAN TULON LASKEMINEN

Elinkeinotoiminnan verotettavan tuloksen laskeminen perustuu tuloslaskelmaan. Tuloslaskelma on laadittu kirjanpitolain mukaisesti, mutta kaikki tuotot eivät välttämättä ole verollisia eivätkä kaikki kulut vähennyskelpoisia.

Verotettava tulos saadaan oikaisemalla tuloslaskelman tulosta. Tulokseen lisätään vähennyskelvottomat kulut ja vähennetään verovapaat tuotot. Lisäksi tehdään mahdolliset muut oikaisut, esimerkiksi jaksotuksista johtuvat oikaisut, kun kirjanpidon ja verotuksen jaksotussäännökset eroavat toisistaan.

Verovapaita tuloja ovat esimerkiksi palautettavalle verolle maksettava korko ja verovapaat osat osinkotuotoista. Vähennyskelvottomia menoja välittömät verot ja verojen viivästysseuraamukset, puolet edustusmenoista sekä sakot ja muut rangaistusluonteiset seuraamukset.

Kirjanpidon tulos
+ vähennyskelvottomat kulut
- Verovapaat tuotot
(+/- mahdolliset muut oikaisut)
= verotettava tulos

VEROTETTAVAN TULON LASKEMINEN

ESIMERKKI

Kirjanpidon mukainen tulos on 4500€. Tuloslaskelmaan sisältyy verojen hyvityskorkoja 10€, viivästysseuraamusmaksuja myöhästyneestä veroilmoituksesta 150€ ja edustusmenoja 300€.

Tuloa oikaistaan:

Tulos 4500€

+ puolet edustusmenoista 150€ seuraamusmaksut 150€

- Hyvityskorko 10€

= Verotettava tulo 4790€

VEROILMOITUS

Osakeyhtiö antaa elinkeinotoiminnan veroilmoituksen 6B, jossa eritellään sekä kirjanpidon että verotuksen mukaiset luvut. Veroilmoitus on annettava viimeistään 4 kuukautta tilikauden päättymisestä.

1 (9)

Elinkeinotoiminnan veroilmoitus – yhteisö (6B)

Verovelvollinen: Lawless Apparel Oy
Y-tunnus: 2776835-1
Verokausi: 31.12.2018
Eräpäivä: 30.04.2019
Saapumisaika: 20.01.2019

Asiakastiedot

Nimi	Lawless Apparel Oy
Tilikauden alkamispäivä	01.01.2018
Tilikauden päättymispäivä	31.12.2018
Y-tunnus	2776835-1

Lisätietojen antajan yhteystiedot

Nimi	Aleksi Vesimäki
Puhelinnumero	0505180646

TILINPÄÄTÖKSEN REKISTERÖIMINEN

Osakeyhtiön tilinpäätös on julkinen asiakirja ja se tulee rekisteröidä patenti- ja rekisterihallitukselle.

Tilinpäätös tulee rekisteröidä kahden kuukauden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta, ja sen voi ilmoittaa suoraan kaupparekisteriin tai veroilmoituksen mukana, jolloin Verohallinto toimittaa tilinpäätöstiedot kaupparekisteriin.

Mikäli tilinpäätöksen ilmoittaminen laiminlyödään, voi seurata toimivankin osakeyhtiön poisto kaupparekisteristä.

Mikäli tilinpäätöstiedot eivät ole veroilmoituksen antohetkellä käytettävissä, tulee nämä tiedot täydentää jälkikäteen.

TILINPÄÄTÖKSEN REKISTERÖIMINEN

Verohallinto toimittaa yhteisön veroilmoituksen 6B liitteenä annetut tiedot Patentti- ja rekisterihallitukselle. Veroilmoitukseen on tässä tapauksessa liitettävä tuloslaskelma, tase ja liitetiedot.

Yrityksen tulee myös toimittaa selvitys yhtiökokouksen päätöksestä päivämäärästä, jolloin tilinpäätös on vahvistettu, tilikauden voiton tai tappion käsittelystä ja voitonjaosta. Kaikki tiedot eivät välttämättä ole käytössä veroilmoituksen antohetkellä, joten veroilmoitusta tulee täydentää jälkeenpäin.

Veroilmoitus on annettava sähköisesti. Tilinpäätös on päivättävä ja allekirjoitettava.

Liitä veroilmoitukseen 6B seuraavat tilinpäätöstiedot:

1. Tilinpäätös, joka sisältää
  - tuloslaskelman ja taseen (josta on poistettu tase-erittelyt)
  - liitetiedot (joista on poistettu erittelyt)
2. Selvitys seuraavista yhtiökokouksen päätöksistä:
  - päivämäärä, jolloin tilinpäätös on vahvistettu
  - tilikauden voiton tai tappion käsittely
  - voitonjako (osingonjakopäätöksen päivämäärä, osingon määrä ja päivämäärä, milloin osinko on nostettavissa).

Kirjanpito ei ole rakettitiedettä. Vuoden 2016 uudistuneiden pien- ja mikroyritysten tilinpäätösvaatimusten helpotukset vähensivät hallinnollista rasitusta ja vahvistivat yksinkertaiset ja vakaat tilinpäätössäännöt pienille yrityksille. Myös arvonlisäverotuksen osalta on pienille toimijoille annettu helpotuksia.

Toivottavasti näiden ohjeiden avulla pystytte parantamaan yritystoimintaanne ja syventämään osaamistanne.

Onnea matkaan!

47

KULULAJIKOHTAINEN TULOSLASKELMA

PIENYRITYKSEN KULULAJIKOHTAINEN TULOSLASKELMA

1. LIIKEVAIHTO

2. Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos

3. Valmistus omaan käyttöön

4. Liiketoiminnan muut tuotot

5. Materiaalit ja palvelut

a) Aineet, tarvikkeet ja tavarat

aa) Ostot tilikauden aikana

ab) Varastojen muutos

b) Ulkopuoliset palvelut

6. Henkilöstökulut

a) Palkat ja palkkiot

b) Henkilösivukulut

ba) Eläkekulut

bb) Muut henkilösivukulut

7. Poistot ja arvonalentumiset

a) Suunnitelman mukaiset poistot

b) Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä

c) Vaihuttuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset

8. Liiketoiminnan muutkulut

9. LIIKEVOITTO (-TAPPIO)

10. Rahoitustuotot ja -kulut

a) Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä

b) Tuotot osuuksista omistusyhteyserityksissä

c) Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista, erikseen samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä saadut

d) Muut korko- ja rahoitustuotot, erikseen samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä saadut

e) Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista

f) Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista

g) Korkokulut ja muut rahoituskulut, erikseen samaan konserniin kuuluville yrityksille

11. VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA

12. Tilinpäätössiirrot

a) Poistoeron muutos

b) Verotusperusteisten varausten muutos

c) Konserniavustus

13. Tuloverot

14. Muut välittömät verot

15. TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)

TASE

VASTAAVAA

APYSYVÄTVASTAAVAT

I Aineettomat hyödykkeet

1. Kehittämismenot
2. Aineettomat oikeudet
3. Liikearvo
4. Muut aineettomat hyödykkeet
5. Ennakkomaksut

II Aineelliset hyödykkeet

1. Maa- ja vesialueet
2. Rakennukset ja rakennelmat
3. Koneet ja kalusto
4. Muut aineelliset hyödykkeet
5. Ennakkomaksut ja keskenalaiset hankinnat

III Sijoitukset

1. Osuudet saman konsernin yrityksissä
2. Saamiset saman konsernin yrityksiltä
3. Osuudet omistusyhteyksyrityksissä
4. Saamiset omistusyhteyksyrityksiltä
5. Muut osakkeet ja osuudet
6. Muut saamiset

B VAIHTUVAT VASTAAVAT

I Vaihto-omaisuus

1. Aineet ja tarvikkeet
2. Keskenalaiset tuotteet
3. Valmiit tuotteet/tavarat
4. Muu vaihto-omaisuus
5. Ennakkomaksut

II Saamiset, erikseen pitkäaikaiset

1. Myyntisaamiset, erikseen pitkäaikaiset
2. Saamiset saman konsernin yrityksiltä, erikseen pitkäaikaiset
3. Saamiset omistusyhteyksyrityksiltä, erikseen pitkäaikaiset
4. Lainasaamiset, erikseen pitkäaikaiset
5. Muut saamiset, erikseen pitkäaikaiset
6. Maksamattomat osakkeet/osuudet, erikseen pitkäaikaiset
7. Siirtosaamiset, erikseen pitkäaikaiset

III Rahoitusarvopaperit

1. Osuudet saman konsernin yrityksissä
2. Muut osakkeet ja osuudet
3. Muut arvopaperit

IV Rahat ja pankkisaamiset

VASTATTAVAA

A OMA PÄÄOMA

I Osake-, osuus- tai muu vastaava pääoma

II Ylikurssirahasto

III Arvonkorotusrahasto

V Muut rahastot

1. Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto
2. Vararahasto
3. Yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen mukaiset rahastot
4. Käyvän arvon rahasto
5. Muut rahastot

V Edellisten tilikausien voitto (tappio)

VI Tilikauden voitto (tappio)

B TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ

1. Poistoero

2. Verotuserusteiset varaukset

C PAKOLLISET VARAUKSET

1. Eläkevaraukset

2. Verovaraukset

3. Muut pakolliset varaukset

D VIERAS PÄÄOMA, erikseen pitkäaikainen

1. Joukkovelkakirjalainat, erikseen pitkäaikaiset
2. Vaihtovelkakirjalainat, erikseen pitkäaikaiset
3. Lainat rahoituslaitoksilta, erikseen pitkäaikaiset
4. Takaisinlainat
- työeläkevakuutuslaitoksilta, erikseen pitkäaikaiset
5. Saadut ennakot, erikseen pitkäaikaiset
6. Ostovelat, erikseen pitkäaikaiset
7. Rahoitusvelkaset, erikseen pitkäaikaiset
8. Velat saman konsernin yrityksille, erikseen pitkäaikaiset
9. Velat omistusyhteyksyrityksille, erikseen pitkäaikaiset
10. Muut velat, erikseen pitkäaikaiset
11. Siirtovelat, erikseen pitkäaikaiset